Kom Scenkonst

En djupdykning i kommunal distribution av scenkonst till barn och unga i skolan

ASSITEJ
SVERIGE

Rapport av ASSITEJ Sverige

Författare:

Linnea Lidberg

Niclas Malmcrona

Zara Zimmerman

Maj 2023

Bild på förstasidan från föreställningen
"Jag vet en hemlighet"
av Bobbi Lo Produktion
Fotograf: Petra Älvstrand

ASSITEJ
SVERIGE

Sammanfattning

Syftet med denna rapport, liksom med vår förra, *Spelar mindre roll? - en rapport om den ojämlika fördelningen av scenkonst till barn och unga i skolan* (2022), är att bidra till lösningar för att säkra alla barns lika rätt till scenkonstupplevelser i skolan, genom att undersöka barns och ungas tillgång till scenkonst i skolan i relation till uppsatta politiska mål.

I rapporten har vi talat med kultursamordnare, konsulenter och kulturutvecklare i sex kommuner och tre regioner för att förmedla en bild av och skapa en förståelse om hur distributionen av scenkonst och kultur ser ut idag.

Vi kan konstatera att distributionen över lag är rörig, kortsiktig och olika lösningar kommer och går i de kommuner och regioner vi kartlagt. Det finns behov av genomgripande strukturella lösningar som alla parter är införstådda med.

Slutsatser av undersökningen i urval:

- På kommunal nivå är det ofta svårt att utläsa hur många elever som får uppleva scenkonst under skoltid.
- I flera kommuner finns inga egentliga mål uppsatta om hur många elever som ska nås och hur ofta.
- Kontinuerliga nätverk, forum för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling saknas.
- När skolorna själva bokar föreställningar lyckas de inte med målet att ge alla elever scenkonstupplevelser.
- Transporter till och från tätorternas spellokaler är i många av kommunerna ett påtalat problem.

Flera av de kartlagda kommunerna och regionerna har formulerade och antagna kulturplaner och kulturgarantier, men detta i sig är ingen garanti för alla eller ens en majoritet av kommunernas elever får se scenkonst eftersom det ofta saknas en koppling mellan planer, garantier och själva verksamheten. Kulturplaner och kulturgarantier följs inte upp och kunskap om måluppfyllelse samt tillräcklig statistik saknas eller samlas inte in i många fall. Många ambitiösa mål blir skrivbordsprodukter. En garanti behöver inte vara en garanti att alla ska få tillgång till scenkonst och kultur utan tycks ibland vara någon slags målsättning.

Liksom i vår förra rapport kan vi konstatera att den övergripande slutsatsen är tydlig: nuvarande distributionsformer av scenkonst- och andra kulturupplevelser till skolan säkerställer inte alla barns och ungas rätt till kultur, trots att de är den enda målgrupp som lyfts fram i de nationella kulturpolitiska målen.

Innehåll

Sammanfattning **3**

1. Inledning **6**

1.1 Bakgrund 6

1.2 Om rapporten och dess syfte 7

1.3 Metod och disposition 7

1.4 Om ASSITEJ Sverige 8

2. Västmanland **10**

2.1 Region Västmanland 10

2.1.2 Diskussion 11

2.2 Regional konsulent på Västmanlands Teater 12

2.2.1 Kartläggning 12

2.3 Surahammars kommun 15

2.3.1 Kartläggning av nuvarande distribution 15

2.3.2 Diskussion 17

2.3.3 Sammanfattning 17

2.4 Västerås kommun 18

2.4.1 Kartläggning av nuvarande distribution 18

2.4.2 Diskussion 21

2.4.3 Sammanfattning 22

2.5 Analys Västmanland 23

3. Norrbotten **25**

3.1 Region Norrbotten 25

3.1.1 Kartläggning 25

3.1.2 Diskussion 26

3.2 Konsulent på Riksteatern Norrbotten 27

3.3 Norrbottensteatern 29

3.4 Pajala kommun 31

3.4.1 Kartläggning av nuvarande distribution 31

3.4.2 Diskussion 33

3.4.3 Sammanfattning 35

3.5 Gällivare kommun 36

3.5.1 Kartläggning av nuvarande distribution 36

3.5.2 Diskussion 38

3.5.3 Sammanfattning 39

3.6 Analys Norrbotten 39

4. Uppsala **41**

4.1 Region Uppsala 41

4.1.1 Kartläggning 41

4.2 Uppsala Stadsteater 43

4.3 Uppsala kommun 45

4.3.1 Kartläggning av nuvarande distribution 45

4.3.2 Diskussion 48
4.3.3 Sammanfattning 51
4.4 Enköpings kommun 52
4.4.1 Kartläggning av nuvarande distribution 52
4.4.2 Diskussion 54
4.4.3 Sammanfattning 56
4.5 Analys Uppsala 57
5. Sammanfattning och slutsatser 58
6. Avslutande ord 61
7. Referenser 62
7.1. Tryckta och elektroniska källor 62
7.2. Muntliga källor 66

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Sverige har utförligt formulerade kulturpolitiska mål om att ”alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet” och kulturpolitiken har som uppgift att ”särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur”. Enligt Barnkonventionen, som nu är lag, har alla barn rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. I Skolverkets läroplan står det att kulturupplevelser ska vara en del av lärandet.

Idag finns ingen samlad nationell uppföljande statistik över vilka barn som får, och vilka som inte får, scenkonst- och andra kulturupplevelser i skolan. Däremot visar Myndigheten för Kulturanalys undersökning (2020) att barn och ungas kulturupplevelser i hög utsträckning påverkas av socioekonomisk bakgrund, att barn till föräldrar med eftergymnasial utbildning är mer kulturaktiva än barn till föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning.

Skolverkets läroplan slår också fast att kulturupplevelser ska vara en del av lärandet. Därför är också de flesta överens om att skolan är en viktig aktör för att säkra barns och ungas rätt till kulturupplevelser. Inom ramen för sin skolgång bör barn och unga få ta del av professionell scenkonst.

I maj 2022 publicerade vi rapporten *Spelar mindre roll? - en rapport om den ojämlika fördelningen av scenkonst till barn och unga i skolan*, där vi påvisade att tillgången till scenkonstupplevelser i skolan är mycket ojämlik i landet. Med rapporten ville vi kartlägga hur distributionen ser ut idag och bidra till lösningar för att säkra alla barns och ungas lika rätt till scenkonstupplevelser i skolan.

Rapporten visar att ungefär en fjärdedel av landets kommuner får eleverna sällan eller aldrig uppleva scenkonst i skolan. På nationell nivå saknas det samlad statistik över hur ofta barn och unga får uppleva scenkonst, samt vilka elever och klasser som lämnas utan. Ett enhetligt nationellt distributionssystem för scenkonst och kultur i skolan saknas.

I rapporten *Spelar mindre roll?* undersökte vi våra grannländer Norges och Danmarks system för distribution och uppföljning. Både Norge och Danmark har nationellt enhetliga system för att distribuera, och därmed säkra, att alla skolelever får möta professionell konst och kultur, och mer specifikt scenkonst, i skolan. Sverige bör kunna vara lika effektivt.

Den övergripande slutsatsen från rapporten är tydlig: dagens kulturpolitik säkerställer inte alla barn och ungas rätt till scenkonst och kultur i skolan, trots att de är den enda målgrupp som lyfts fram i de nationella kulturpolitiska målen.

1.2 Om rapporten och dess syfte

ASSITEJ Sverige har arbetat med projektet *Kom Scenkonst* under perioden augusti 2022 - maj 2023. Målet med Kom Scenkonst har varit att göra en djupgående och kvalitativ kartläggning där vi undersöker och analyserar nuvarande distribution i sex kommuner och de regioner de tillhör. Kommunerna är valda med tanke på att förutsättningarna ser olika ut i olika delar av landet avseende geografi, demografi och närhet till producenter av scenkonst.

Syftet är att visa hur det fungerar i vissa kommuner för att skapa en bild av hur det faktiskt ser ut i Sverige idag. De enskilda kommunerna är exempel på hur de på olika sätt löst frågan att distribuera scenkonst och kultur till skolan. Våra slutsatser som återfinns sist i rapporten visar på olika strukturella problem och lösningar. Vår avsikt är inte att ”peka ut” vissa enskilda kommuner som bättre eller sämre. De är helt enkelt representanter för alla Sveriges kommuner.

Liksom vår förra rapport, *Spelar mindre roll?*, undersöker den här rapporten barns och ungas tillgång till scenkonst i skolan i relation till de kulturpolitiska målen, samt ger förslag på lösningar för att säkra alla barns lika rätt till scenkonstupplevelser i skolan.

De önskade effekterna av projektet är att tjänstepersoner och politiker på kommunal, regional och nationell nivå tar del och använder sig av projektets kartläggning och slutsatser i framtida utredningar för utvecklandet av distribution av scenkonst och kultur till Sveriges elever.

För producenter av scenkonst för barn och unga kan rapporten också ge en tydligare bild av kommuners och regioners förutsättningar och förmåga att distribuera scenkonst.

Vi riktar ett stort tack till alla som ställt upp och tagit sig tid till intervjuer, samtal och läsningar av texter. Er medverkan har varit ovärderlig.

1.3 Metod och disposition

I projektet *Kom Scenkonst* har vi tillsammans med representanter för kommunerna tagit fram underlag och information för att fastställa hur distribution av scenkonst till skolan ser ut i de aktuella kommunerna just nu. Tillsammans har vi tittat på och gått igenom faktorer som mål, ansvarsfördelning, kommunikation, måluppfyllelse och statistik, budget och subventioner, föreställningsurval och turnéläggning, lokaler, transporter samt skolornas mottagande.

Vi har i kartläggningen talat med kommunala och regionala kultursamordnare och konsulenter, dvs tjänstepersoner som på olika sätt i sin yrkesroll arbetar med distribution av scenkonst och kultur till barn och unga, främst på skoltid.

Vi har också talat med representanter för de stads- och regionteatrar som finns i de aktuella regionerna då dessa spelar en viktig roll för infrastrukturen.

Vi har i kartläggningen valt att avgränsa undersökningen till dessa tjänstepersoner och representanter. Samtidigt utgör fria scenkonstgrupper också en viktig del av den kulturella infrastrukturen med framför allt turnerande verksamhet i de kommuner och regioner vi kartlagt, vilket framgår i rapporten.

Intervjuerna med kommunernas och regionernas tjänstepersoner, liksom teatrarna, har i stor utsträckning skett digitalt. En lista över intervjuer och datum finns i referensförteckningen sist i denna rapport.

1.4 Om ASSITEJ Sverige

ASSITEJ Sverige är nationellt center i internationella ASSITEJ som består av mer än 100 medlemsländer världen över. Organisationen är en plattform för alla som arbetar med, eller har intresse för, scenkonst för barn och unga. Vi lyfter och driver konstnärliga och kulturpolitiska frågor samt verkar för att sprida kunskap om svensk scenkonst för barn och unga.

ASSITEJ Sveriges medlemmar utgörs av skådespelare, dansare, regissörer, koreografer, cirkusartister, scenografer och dramatiker, såväl som teater- och dansgrupper, läns- och regionteatrar, organisationer och institutioner, recensenter och kulturskribenter, kultursekreterare, arrangörer och föreningar runt om i landet.

ASSITEJ Sverige har funnits sedan 1981 och verkar genom att arrangera utbyten, gästspel, festivaler, workshops och seminarier samt förmedla kontakter.

Region Västmanland

”Om regionen organiserar sig och sätter press på alla kommuner att distribuera scenkonst till skolan skulle det vara svårt för politikerna att inte vara med på tåget.

Kommunal Kulturchef i regionen

2. Västmanland

2.1 Region Västmanland

2.1.1 Kartläggning

Bakgrund
Region Västmanland består av 10 kommuner med 280 713 invånare (Regionfakta 2022). Västerås är regionens residensstad.

Västmanlands Teater och Västmanlandsmusiken utgör en stor del av produktionen av scenkonst och musik för barn och unga och spelar en viktig roll i distributionsledet genom de subventioner och utbudsdagar de erbjuder regionens kommuner.

Västmanlands Teater är ett kommunalförbund med Region Västmanland (51%) och Västerås stad (49%) som medlemmar. Västmanlandsmusiken är ett kommunalförbund med Västerås stad (90 %) och Region Västmanland (10 %) som medlemmar, berättar enhetschefen för regional utveckling som ASSITEJ pratat med.

Från ord till handling-Regional Kulturplan för Västmanland 2023-2026
I den aktuella kulturplanen för Region Västmanland står det att:

> ”Varje kommun bestämmer själv över ambitionen i sitt lokala kulturliv, men genom kultursamverkansmodellen ska Region Västmanland och kommunerna samråda, samverka och samhandla med olika kulturskapare för att tillsammans utveckla kulturområdet” (s. 44).

Den beskriver vidare regionens arbete med ett regionalt nätverk för barnkultur och nämner en kartläggning för att skapa en regional kulturgaranti:

> ”Regionen samordnar det regionala barn- och ungkulturnätverket med representanter för de regionala kulturverksamheterna som ingår i samverkansmodellen samt kommunala representanter som ansvarar för barn- och ungkultur. Syftet är att skapa samarbeten, gemensamma kompetensinsatser samt att medverka i arbetet med kartläggning för en regional kulturgaranti”(s. 45).

Det står också att det till kulturplanen finns en tillhörande handlingplan:

> ”Till Region Västmanlands kulturplan 2023–2026 kopplas en fyraårig handlingsplan som uppdateras årligen…” (s. 7).

Kulturgaranti i Västmanland för barn och unga
2021 publicerade regionen en kartläggning med namnet *Kulturgaranti i Västmanland för barn och unga*. Kartläggningen undersöker förutsättningarna i regionen i syfte att utveckla kultur för barn och unga med utgångspunkt i Barnkonventionen och de kulturpolitiska målen, samt att ta fram underlag för en regional kulturgaranti. Underlaget bygger på en enkät som skickats ut till regionens kommuner.

Regionens kartläggning beskriver att:

> ”Det finns ett behov av en regional kulturgaranti. Länets kommuner har olika förutsättningar och därför är en samlad struktur för hur kulturen ska nå alla barn och unga en viktig framtidsfråga” (s. 15).

2.1.2 Diskussion

Vi frågar enhetschefen för regional utveckling vad regionen rent konkret bidrar med idag när det kommer till distribution av scenkonst till barn och unga och vad som skulle kunna förbättras i en framtida kulturgaranti? Enhetschefen svarar:

> ”Att utveckla en modell för *Ett kulturliv för alla barn och unga* är ett prioriterat område i *Från ord till handling-Regional kulturplan för Västmanland 2023-2026*. Det innebär rent konkret att det skapas ett projekt med projektorganisation som arbetar mot målen. Det sker i samverkan med kommunerna och involverar parterna inom kulturverksamheterna och skolorna.”

I kulturplanen *Från ord till handling* står det att det finns en tillhörande handlingsplan.

> ”Handlingsplanen är ej klar men utgår från verksamheternas verksamhetsplaner. Aktiviteterna i handlingsplanen kopplas till de prioriterade områdena i kulturplanen”, säger enhetschefen.

På frågan om kvantitativa mål för elevernas scenkonstupplevelser kan ingå i den regionala kulturgarantin de ämnar ta fram svarar den regionala enhetschefen för kulturutveckling:

> ”Vad modellen kommer att innehålla ska arbetats fram i dialog med kommunerna. Det är större än bara scenkonsten, det gäller alla konstområden. Det är komplext eftersom Kultursamverkansmodellen har sju konstområden. Vi behöver se vilka konstområden som inte når vissa kommuner och vilka förutsättningar eller hinder en kommun har för att ta emot eller arrangera kultur för barn. Kultur för och med barn och unga är prioriterat inom alla kulturverksamheter. Med detta menas att kulturlivet ska utvecklas med särskilt fokus på barns och ungas rätt till kultur. Barn och unga bör ha tillgång till ett brett kulturutbud med hög kvalitet där de både får ta del av kultur och själva vara aktivt skapande."

Vidare uttrycker hen ett behov av nationell samordning för att lyckas med systematiskt arbete med kultur i skolan:

> ”Kultursamverkansmodellens utredning pratar om att stärka kommuner som aktörer. Vi behöver stärka en flernivåsamverkan, nationellt, regionalt och kommunalt. Under 10 år med Kultursamverkansmodellen har vi byggt många olika infrastrukturer för att stärka kulturen i landet men nu behöver vi växla upp för att nå någon typ av jämlikhet”.

2.2 Regional konsulent på Västmanlands Teater

2.2.1 Kartläggning

Utbudsdag och bokning
På Västmanlands Teater finns en konsulent anställd som tar fram det utbud som presenteras på den årliga utbudsdagen. Ibland utlyser hen ”open call” genom vilken fria grupper kan ansöka och ibland besöker hen festivaler och andra utbudsdagar ur vilket urvalet till Västmanlands unga görs. I perioder har en arbetsgrupp bestående av barnkultursekreterare i regionen varit med i urvalsprocessen. Ibland har teaterkonsulenten gjort urvalet med viss hjälp av kollegorna på Västmanlandsmusiken för att se till att föreställningarna täcker alla målgrupper.

> ”En gång i tiden var regionen med och arrangerade utbudsdagarna. Då inkluderades alla konstformer och vi hade en regional pott med pengar för utbudsdagar och en för busstransporter till kulturarrangemang, men det har försvunnit”, berättar teaterkonsulenten.

Utbudsdagarna är ett tillfälle för regionens kommuner att hitta föreställningar att köpa in till sina elever med en viss subvention. Hur föreställningarna sedan når eleverna ser olika ut; ibland köper kommunerna in föreställningar till sina respektive kataloger som skolorna själva bokar från, och ibland turnélägger

kommunerna föreställningar till skolklasser direkt. De flesta kommuner har ett utbud som till stor del är plockat från den regionala utbudsdagen.

> ”Om en scenkonstgrupp kommer från ett annat län än Västmanland så brukar jag försöka samordna så att de kan spela i flera kommuner under samma turné”, säger teaterkonsulenten.

Budget

Teaterkonsulenten berättar att budgeten för distribution av scenkonst till barn och unga i skolan är begränsad. Vad gruppernas medverkan på utbudsdagarna beträffar så kan konsulenten endast betala kringkostnader, inga gager.

> ”Jag har inte så mycket pengar för att kunna subventionera för kommunerna och skolorna, jag trollar med knäna. I år kommer jag precis att klara det och det gjorde jag även förra året. Inför 2024 ser det mörkare ut vad gäller budgeten," säger konsulenten.

Resultat/Måluppfyllelse

Av regionens knappt 64 000 barn och unga t om gymnasiet, uppskattar konsulenten att bokningar av teater från utbudsdagarna för ungefär 4 500 elever gjordes 2022.

> ”Jag skulle gärna se att mer teater arrangeras, men musik, dans och film arrangeras ju också i kommunerna utöver teater. Vi kan inte ta alla, det vore optimalt men i dagsläget finns ingen sådan ambitionsnivå. Det som är mer allvarligt kan jag tycka, är att i vissa kommuner har ingen teater alls beställts till skolan".

Nätverk och erfarenhetsutbyte

Teaterkonsulenten berättar att de tidigare hade årliga kulturting med tema barn och kultur och ett operativt nätverk med regionala producenter och konsulenter i länet med namnet *Kraftcentrum*. De arrangerade utbudsdagen, kulturting och inspirationsdagar. Idag finns ett regionalt barn- och unganätverk med liknande sammansättning, men nu även med kommunala medlemmar. Men det är inte på samma sätt operativt som nätverket de hade tidigare, menar konsulenten.

2.2.2 Diskussion

Teaterkonsulenten uttrycker att det inte är lika för alla barn i hela Västmanland och fortsätter:

> ”Om det ska bli bra så skulle det behövas en förmedlare eller arrangörsutvecklare som har en större roll och resurser för att fördjupa och utveckla verksamheten för barn och unga. Vi borde regelbundet lyfta frågan om kultur på skoltid och ta med politikerna så att de förstår vikten”.
>
> "I den regionala kulturplanen finns utvecklingsområdet *Ett kulturliv för alla barn och unga*. Det handlar om att hitta en modell för infrastruktur tillsammans med kommunerna. 2022 startade ett pilotprojekt inom området. Kommunerna är positiva men bristen på tid, ork och personella resurser gör att det är svårt att få med någon kommun att satsa på en nystart. Trots att pengar fanns i projektet. Det är lite sorgligt. Tänk om de skulle våga göra en pilotkommun, med t. ex. Surahammar, börja från början. Kanske kan det till och med leda till att det blir bättre än på andra ställen”, säger teaterkonsulenten.

Teaterkonsulenten ställer sig positiv till att regionala pengar används för att göra insatser för kommuner med särskilda utmaningar, samtidigt som hen ser en oro hos regionen att lägga sig i kommunernas verksamhet för mycket och att inskränka det kommunala självbestämmandet.

2.3 Surahammars kommun

Fakta
Antal boende i kommunen: 10 027 (Wikipedia 2023)
Areal: 369 kvadratkilometer (Wikipedia 2019)

Antal grundskolor: 6
Varav kommunala: 6
Varav friskolor: 0
Antal elever i grundskolan: 1 188
(Skolkollen u.å)

2.3.1 Kartläggning av nuvarande distribution

Bakgrund
Surahammar är en liten kommun med ca tio tusen invånare. Surahammars läge invid Strömsholms kanal har haft stor betydelse för kommunens industrier. Järnbruken i Surahammar, Ramnäs och Virsbo har traditioner flera hundra år bakåt i tiden. Det finns två bruksmuseer i kommunen, Surahammars bruksmuseum och Lancashiresmedjan i Ramnäs.

För 20 år sen fick förskole- och grundskoleeleverna i kommunen en kulturupplevelse av musik, teater eller dans i skolan en gång per termin. Då var politikerna överens över partigränserna. ”Sen kom sparbetinget och då tar man från kulturen som är brukligt”, berättar kommunens biblioteks- och kulturchef.

Mål
Surahammars kommun erbjuder eller distribuerar ingen scenkonst till skolan idag, efter att kommunpolitikerna successivt avvecklat den verksamheten. De började med att dra ned anslaget, sedan halverades det och för fyra till fem år sen togs verksamheten bort helt, berättar kulturchefen.

Det kommunen erbjuder idag är teater- och musikföreställningar för allmänheten på biblioteket tre till fem lördagar om året. Det är ofta familjeföreställningar från 2 års ålder som besöks av omkring 30-50 besökare per gång.

Kulturchefen har initierat en dialog med kommunchefen om att göra en kulturplan, i vilken hen hoppas att kultur i skolan ska ingå.

Bokning/turnéläggning
Kulturchefen berättar att när de köpte in scenkonst och annan kultur till skolan var det kultursamordnare och sedan bibliotekarie som skötte bokningarna.

Måluppfyllelse och statistik
När kommunen erbjöd scenkonst till skolan fördes statistik över elevernas kulturupplevelser, men kulturchefen vet inte var den finns och dåvarande kulturchef jobbar inte längre kvar. Nuvarande kulturchef upplever att distributionen var välfungerande då.

Urval & konstnärlig kvalitet
Innan budgeten togs bort var kvaliteten på utbudet hög, fortsätter kulturchefen. Kommunen bokade då in ett urval av föreställningar från Västmanlandsmusiken och Västmanlands Teaters utbudsdagar.

Budget
Kommunens budget för barnkultur generellt är 80 000 kronor, varav 30 000 kr går till teaterföreställningar för allmänheten genom projektet *Ett kulturliv för alla*. Regionen bidrar också med 30 000 kr till *Ett kulturliv för alla*.

Kulturchefen har uppmuntrat lärare att söka Skapande Skola-bidrag, men det blir sällan gjort i slutändan, eftersom de är ensamma i sitt arbete, förklarar hen.

När kommunen distribuerade scenkonst på skoltid var budgeten 350 000 kr per år.

Transporter och lokaler
När scenkonstdistributionen till skolan hade en egen budget så gavs en blandning av uppsökande skolföreställningar och skolföreställningar på fasta scener som Ramnäs och Surahammars Folkets hus. Idag genomförs inga föreställningar på skoltid.

2.3.2 Diskussion

Kulturchefen uttrycker ett stort missnöje över att kommunen inte längre distribuerar scenkonst till kommunens barn och unga på skoltid. Hen gör allt för att försöka påverka politikerna till att återinföra en budget som möjliggör verksamheten. I och med att distributionen fungerade så bra när den fanns, så ser kulturchefen att ett liknande system som de hade då bör och kan startas upp igen, om eller när budgeten tillåter det.

> ”I vissa kommuner är det kommunikationen med skolan som är problemet, men hos oss är det pengar som fattas”, tillägger kulturchefen.

Hen menar att kommunen skulle klara sig på en liknande budget till föreställningar som förr. Administrationen skulle klara det inom befintlig arbetsstyrka och arbetstid.

ASSITEJ frågar kulturchefen vad som behövs göras nu, utöver arbetet med att försöka få politikerna att satsa på kultur i skolan? Kan regionen hjälpa till?
Hen berättar att Västmanlands Teater och Västmanlandsmusiken påtalat problemet i att Surahammar saknar scenkonst i skolan. De har försökt påverka politikerna och har dessutom försökt starta olika projekt i kommunen. ”De gör allt de kan”, säger kulturchefen.

> ”Om regionen organiserar sig och sätter press på alla kommuner att distribuera scenkonst till skolan så skulle det vara svårt för politikerna att inte vara med på tåget”, förklarar kulturchefen och berättar hoppfullt att regionen i sin nuvarande kulturplan beskriver ett mål om att jobba för kultur i skolan.

2.3.3 Sammanfattning

Surahammar erbjuder sedan fyra till fem år tillbaka inga scenkonstupplevelser till kommunens elever, eftersom det helt saknas budget för kultur under skoltid. Kulturchefen berättar att de för 20 år sen hade en välfungerande distribution där dåvarande kulturchef tog hand om inköp av föreställningar utifrån regionala utbudsdagar, skötte bokning av lokaler och transporter samt förde statistik.

Kulturchefen menar att de skulle kunna återinföra ett liknande system med goda resultat om budgeten återinrättades. I dagsläget arbetar kulturchefen för att påverka politikerna att genomföra detta, och ser hur Västmanlands Teater, Västmanlandsmusiken och regionen försöker hjälpa till.

2.4 Västerås kommun

Fakta
Antal boende i kommunen: 158 825 (Wikipedia 2023)
Areal: 1 138 kvadratkilometer (Wikipedia 2019)

Antal grundskolor: 61
Varav kommunala: 44
Varav friskolor: 17
Antal elever i grundskolan: 18 526
(Skolkollen 2023)

2.4.1 Kartläggning av nuvarande distribution

Bakgrund
Västerås är Sveriges sjätte största tätort och residensstad i Västmanlands län (Wikipedia u.å).

De stora aktörerna inom scenkonst och musik i staden är Västerås teater, där Västmanlands Teater håller till, Västerås konserthus som huserar Västmanlandsmusiken samt kulturhusen Culturen och Växthuset, berättar den kultursamordnare ASSITEJ har pratat med.

På kommunal nivå arbetar en kultursamordnare med inköp och distribution av skolföreställningar i kommunen.

Mål
Västerås stad har en kulturgaranti som beskrivs på deras hemsida:

> ”Alla grundskoleelever i Västerås, från förskoleklass till årskurs 9, omfattas av Kulturgarantin. Kulturgarantin innebär att alla Västerås grundskolor kostnadsfritt kan ta del av ett professionellt kulturutbud vid minst ett tillfälle varje läsår. Detta gäller både kommunala skolor och fristående skolor. Utbudet kan bland annat vara teater, dans, musik, nycirkus, kvalitetsfilm och konserter. Skolan bokar kulturprogram direkt i kulturbokningen. I utbudskatalogen finns de aktuella föreställningarna.”

Kulturgarantin garanterar möjlighet för kommunens grundskolor att boka in en kulturupplevelse per år. Samtidigt är de begränsade att inte boka fler en än föreställning per elev och år för att upplevelserna ska räcka till alla elever, berättar kultursamordnaren.

I tillägg finns ett obligatorium för 4-6 åringar, årskurs 2 och årskurs 8. Det innebär att dessa årskurser ska se utvalda scenkonstföreställningar på vilka det gäller obligatorisk närvaro för eleverna. Föreställningarna väljs av kultursamordnaren i samarbete med Västmanlandsmusiken och Västmanlands Teater. Obligatoriet genomförs och följs upp av kultursamordnaren.

Bokning/turnéläggning

Kommunen har en utbudskatalog med tillhörande bokningssystem, kallat Kulturbokningen. Kultursamordnaren köper in produktioner och uppdaterar katalogen med aktuella produktioner en gång per termin. Skolorna bokar föreställningar kostnadsfritt genom systemet.

Kulturbokningen erbjuder fler konstarter, men kultursamordnaren vi pratat med ansvarar endast för scenkonst och skolbio.

Måluppfyllelse och statistik

Kultursamordnaren kan i sitt system se vilka skolor, vilka stadium och hur många elever från varje skola som bokat in sig på föreställningar inom Kulturbokningen. Däremot kan hen inte alltid se vilka klasser det rör sig om, då det är lärarna som fyller i vem de bokar för och ibland missar att specificera klass. Om kultursamordnaren märker att en skola inte bokat in alla sina elever på någon föreställning hör hen av sig till dem för att be dem boka in även dessa elever.

Vid de tillfällen då skolorna får förhinder försöker kultursamordnaren hitta andra klasser på t. ex. gymnasiet som annars inte omfattas av Kulturgarantin. Men ibland kan ingen gå ändå, vilket leder till att pengar går till spillo eftersom grupperna får betalt enligt kontrakt.

Trots Kulturgarantin nås i dagsläget långt ifrån alla elever i Västerås varje år, berättar kultursamordnaren. Under läsåret 2022-2023 hade Västerås kommun bokningar för cirka 8 400 av kommunens drygt 18 000 elever (april 2023). Det vill säga; ungefär hälften har fått scenkonst- eller filmupplevelser under läsåret.

Urval och konstnärlig kvalitet

Det är i första hand kultursamordnaren som gör urvalet och beställer produktioner till kommunens utbudskatalog.

Varje år arrangerar Västmanlands Teater och Västmanlandsmusiken utbudsdagar. Kultursamordnaren besöker utbudsdagarna i Västerås tillsammans med kollegor, lärare och elever för att få in deras synpunkter till urvalet i utbudskatalogen. Utbudsdagar besöks även på andra platser i landet, både för skolbio och scenkonst. Slutligen gör lärarna ett eget urval när de bokar in sina elever på föreställningarna.

Utbudet av scenkonst i Kulturbokningen består till cirka hälften av produktioner från Västmanlands Teater och Västmanlandsmusiken. Den andra hälften kommer främst från fria grupper i kommunen, men även från andra delar av landet. Västmanlandsmusiken har ett utbud med musik-, dans- och nycirkusföreställningar från hela landet som förnyas årligen och som köps in till Kulturgarantin för skolorna att boka.

Västmanlands Teater och Västmanlandsmusiken subventionerar kostnaden av sina föreställningar till hela regionen, så också när de ingår i Västerås kommuns utbudskatalog.

Budget

Västerås barn- och utbildningsnämnd och kulturnämnd går in med 500 000 kr var i Kulturgarantin. Det ger Västerås kommun en budget om 1 000 000 kr för scenkonst och skolbio på biograf. Efter att bland annat scener, tekniker, skolans bokningsportal, marknadsföringsmaterial samt transporter för elever betalats, återstår ca 850 000 kr till inköp av föreställningar.

Budgeten räcker i praktiken till att ungefär hälften av eleverna i kommunen kan få scenkonstupplevelser i skolan under ett år, berättar kultursamordnaren. Sedan 2006 har kommunen haft samma budget, som varken anpassats efter kostnadsuppräkningen eller den successiva ökningen av antal elever om ca 3 000. Inför kostnadskrävande projekt som filmfestivaler eller speciella musiksatsningar för skolan, har budgeten kompletterats med sökta bidrag från Svenska Filminstitutet eller Region Västmanland.

Transporter och lokaler

Ibland kommer scenkonstgrupperna och spelar i skolornas idrottshallar eller klassrum och ibland får eleverna besöka några av de fasta scenerna i Västerås som kommunen hyr in sig på, som t. ex. Västerås konserthus eller Västmanlands Teater. Det finns ingen separat budget för transporter utan de tas av samma pott som inköp av föreställningar, förklarar kultursamordnaren.

Under Corona-pandemin erbjöds bussar till skolor som inte kan finansiera egna transporter, genom Kulturgarantin. Kulturbussarna har behållits även efter pandemin då det ger en ökad likvärdighet. Kultursamordnaren bokar in bussar åt skolorna. Transporterna har dock ökat kraftigt i pris det senaste året och tar en allt större del av budgeten.

2.4.2 Diskussion

Mål, bokning/turnéläggning, måluppfyllelse, statistik
Kultursamordnaren anser att det finns nackdelar med dagens system för distribution av scenkonst till skolorna i kommunen. Genom obligatoriet nås alla elever i årskurs 2 och 8, men för andra årskurser i grundskolan, vars scenkonstupplevelser går under skolornas bokning i Kulturbokningen, är det ojämnt.

> ”Ibland spelar det ingen roll hur många skolor jag kontaktar och säger att det här finns och det här är jättebra, många går inte ändå. Det är framför allt högstadiet som har svårare med schemabrytande aktiviteter”, säger kultursamordnaren. ”De gånger föreställningar står tomma får vi ställa in eller flytta fram. Det pågår ett ständigt arbete för att hitta ett kulturutbud som passar alla.”

Vissa skolor/klasser bokar alltså in sig mer sällan, samtidigt som det i Kulturbokningen kan ta slut på tillgängliga föreställningar när en annan skola/klass vill boka.

ASSITEJ frågar om det är möjligt att ändra systemet till att kulturförvaltningen i stället bokar in skolklasserna direkt. Ett förslag skulle vara att utöka obligatoriet, som kultursamordnaren sköter, till att gälla fler årskurser för att möjliggöra likvärdighet. Kultursamordnaren svarar att de har diskuterat det och hen både tror och hoppas att det kommer gå åt det hållet.

Budget
Kultursamordnaren lyfter ökad budget som en viktig åtgärd då budgeten legat still sedan 2006 trots ökat elevantal i kommunen. Men även om en ökad budget skulle vara att föredra enligt kultursamordnaren skulle det med nuvarande budget gå att utöka obligatoriet och ge grundskoleeleverna i kommunen en föreställning var tredje år, t. ex. åk 2, 5 och 8.

Lokaler
Det är problematiskt att lokaler inte alltid nyttjas fullt ut. Om en salong exempelvis har 100 platser och en skola bokat in 60 elever så kan en annan skola med 50 elever inte boka. En annan klass på 40 elever skulle kunna gå, men de kanske inte bokar in sig på just den föreställningen och platser står tomma. Kultursamordnaren förklarar att om hen hade varit den som bokade så skulle hen kunna ”pussla ihop det” så att lokalernas potential nyttjas, på samma sätt som med obligatorierna. Då får skolorna scheman med tider.

Regionens roll
Kultursamordnaren i Västerås tycker att samarbetet för ung kultur genom nätverket mellan regionens kommuner har fungerat bra länge, och nu har det dessutom blivit ett större fokus på kultur på skoltid.

> ”Det är nyttigt för alla inblandade att se hur vi jobbar med kultur mot skolorna i länets alla kommuner. Vi kan tipsa varandra och få nya idéer”, berättar kultursamordnaren.

ASSITEJ frågar kultursamordnaren om vad de önskar att regionen skulle kunna bidra med ytterligare? "Till att börja med handlar det om att stärka de kommuner som inte har någon kultur på skoltid så att det blir en jämnare nivå i länet", menar hen och berättar att det även pågår en diskussion om hur de befintliga kulturverksamheterna som finns i länet på ett enklare sätt ska bli tillgängliga för kommunerna.

Kultursamordnaren tror att det skulle underlätta för skolor som är intresserade av att arbeta med kulturprojekt om det fanns en digital plattform där länets professionella kulturaktörer inom skilda konstarter fanns med och presenterade sig. Det skulle underlätta både för skolorna och kulturaktörerna. Ett annat önskemål är att bidra till att skolorna i högre grad upptäcker hur kultur kan ingå som ett verktyg i undervisningen, både som ett pedagogiskt grepp, men också som fritt uttryck för eleverna att ingå i, reflektera över och utvecklas kring. Västerås har många skolor som till exempel ansöker om Skapande skola-bidrag, men det kan bli fler, säger kultursamordnaren.

2.4.3 Sammanfattning

Västerås kommun har en kulturgaranti som syftar till att erbjuda alla elever från förskoleklass till årkurs 9 minst en kulturupplevelse per år.

Inom Kulturgarantin nås ungefär hälften av kommunens grundskoleelever. I praktiken innebär garantin enbart tillgång till kulturupplevelser för skolorna att boka. De kulturupplevelser som faktiskt garanteras eleverna är de obligatorier om scenkonstupplevelser för 4-6-åringar och årskurs 2 och 8, som kultursamordnaren på kommunen bokar in i samarbete med Västmanlandsmusiken och Västmanlands Teater.

Kultursamordnaren anser att ett system där obligatorierna utökas är att föredra inom Kulturgarantin i framtiden. För att kunna genomföra det behövs en ökad budget som successivt följer kostnadsuppräkningen och eventuell ökning av elevantal. Kultursamordnaren ser ett behov av att skolorna i högre grad förstår behovet av kulturupplevelser i skolan, något som regionen kanske skulle kunna bidra till.

2.5 Analys Västmanland

Att scenkonstupplevelser på skoltid inte når alla elever i Västmanland framgår av både regionens kartläggning, möte med teaterkonsulenten och kapitlen om Surahammar och Västerås. Det är i dagsläget otydligt vilken roll regionen har, vilket resulterar i ett slöseri med resurser där ambitiösa mål riskerar bli skrivbordsprodukter. Det tycks vara brist på samordning, ansvarsfördelning och nätverk på regional nivå.

ASSITEJ föreslår att regionala pengar används för att göra insatser för kommuner med särskilda utmaningar. Vi tror också att det behövs ett generellt ”grepp” om distributionen t. ex. en regional kulturgaranti, som regionen pratar om. Om en sådan kulturgaranti faktiskt ska garantera alla elevers tillgång till kultur behöver regionen specificera kvantitativa mål, skapa en metod och säkerställa uppföljning. Målen skulle kunna likna Västerås obligatorium innefattande fler årskurser.

Om inte regionen vill turnélägga så skulle de, om de vill leva upp till ordet ”kulturgaranti”, behöva skriva någon form av avtal med kommunerna med kvantitativa mål där regionen bistår genomförandet och följer upp resultatet. Samtidigt måste kommunerna definiera vad man vill med sin kultur på skoltid.

Vi ser också att regionen gör gott i att lyssna till det kulturchefen i Surahammar beskriver; om regionen sätter press på alla kommuner så blir det svårt för kommunerna att inte vara med i en regional kulturgaranti. Regionen bör verka för att stärka de kommuner som saknar distribution av scenkonst till skolorna.

Region Norrbotten

”Det är nödvändigt med strukturer för att säkerställa likvärdighet och tillgänglighet för alla barns rätt till scenkonst.

Konsulent, Riksteatern Norrbotten

3. Norrbotten

3.1 Region Norrbotten

3.1.1 Kartläggning

Generellt/Bakgrund
Norrbottens län utgör till ytan nära en fjärdedel av Sveriges totala landareal och är i det avseendet landets största och nordligaste region (Wikipedia u.å). Regionen har 14 kommuner och 249 177 invånare (Regionfakta u.å). Luleå är residensstad.

Av Region Norrbottens kulturplan framgår att regionen fördelar stöd till 17 regionala verksamheter varav sex rör scenkonst: Norrbottensteatern, Norrbottensmusiken, Riksteatern Norrbotten, Dans i Nord, Danskonsulent och Norrlands nätverk för musikteater och dans (s.6). I vår kartläggning beskriver vi närmare verksamheten hos Norrbottensteatern och Riksteatern Norrbotten och i viss mån Dans i Nord.

I Region Norrbotten distribueras scenkonst till barn och unga i skolan genom flera parallella system genom de organisationer och verksamheter som nämnts ovan. Norrbottensteatern och Norrbottensmusiken distribuerar främst sina egna föreställningar och i Norrbottensteaterns fall genom avtal med LKAB och så kallade ”avtalskommuner”. Riksteatern Norrbotten distribuerar föreställningar främst från det fria scenkonstlivet genom Riksteatern Norra som är ett samarbete mellan riksteaterföreningarna i Norrbotten, Västernorrland, Jämtland-Härjedalen och Västerbotten. Riksteatern Norra har hemsidan Scenkonst i Norr som tjänstgör som utbudskatalog. Dans i Nord är en verksamhet under Piteå kommun och Region Norrbotten som har till uppgift att arrangera danskonst. Dans i Nord har dessutom egen barn- och ungdomssatsning, Unga Dans i Nord.

Uppdrag och insatser
Regionen har ett uppdrag att arbeta främjande och stöttande för institutionerna och det fria kulturlivet, men har inget uppdrag när det kommer till kulturupplevelser på skoltid, berättar de två kulturstrateger som ASSITEJ pratat med.

Regionen främjar och gör kunskapshöjande insatser och skapar kontakter genom olika forum. Regionen är med och finansierar såväl återkommande verksamhet som projekt till Norrbottensteatern och den regionala och de lokala riksteaterföreningar som distribuerar scenkonst till barn och unga.

I regionens kulturplan står att:

> ”Genom att stärka regionala nätverk för samordning av kultur i skolan kan initiativ stöttas som bidrar till att Norrbottens kommuner på mer lika villkor kan arrangera professionell scenkonst.” (s.14)

Något som är speciellt i Norrbotten är att Norrbottensteatern har avtal med gruvdriftskoncernen LKAB om scenkonst för barn och unga vilket ger gruvkommunerna, Kiruna och Gällivare, en helt annan tillgång till scenkonst på skoltid än vad övriga kommuner i regionen har.

3.1.2 Diskussion

Region Norrbotten har inget uppdrag gentemot skolan eftersom man jobbar främjande mot regionens kulturinstitutioner inom kultursamverkansmodellen. ”Där är vi med och medfinansierar, främjar och skapar kontakter och gör kunskapshöjande insatser, men vi kan inte tala om för kommunerna hur de ska arbeta inom skolan”, säger kulturstrategerna och fortsätter: ”Men vi kan genom dialog med kommunerna främja och möta upp behov på andra sätt”.

Regionen har också stödformer för att stimulera det fria kulturlivet på olika sätt, där bl. a. regionens riksteaterföreningar söker medel för olika projekt tillsammans med olika samverkanspartners.

Regionen berättar att de har en strategisk central funktion för kulturskolans arbete, en regional kulturskolesamordnare, som förutom kunskapsöverföring och överblick också gjort att flera kommuner gått samman och anställt personer över kommungränser, då vissa kommuner saknar underlag för att anställa någon att arbeta med exempelvis dans på heltid. Den regionala kulturskolesamordnaren finansieras gemensamt av Region Norrbotten och länets kommuner.

Eftersom de kommunala kultursamordnarna vittnar om att de har för lite tid att möta upp de scenkonstproducenter som ringer eller på annat sätt vill ha kontakt för att sälja in sina produktioner ställer ASSITEJ frågan om en liknande strategiskt central funktion som de har för kulturskolan också skulle kunna upprättas gällande scenkonstupplevelser till barn och unga i skolan? I det avseendet hänvisar regionens kulturstrateger till en förstudie för en webbportal som regionen varit med om att finansiera, inte bara för scenkonst, utan för all kultur för barn och unga.

3.2 Konsulent på Riksteatern Norrbotten

Bakgrund
Riksteatern Norrbotten är en regional förening inom Riksteatern. Riksteatern Norrbotten har bland annat ett uppdrag att för 2023 fördela turnéstöd på 390 000 kr för scenkonst, i huvudsak för barn och unga.

Riksteatern Norrbotten rekommenderar kvalitetssäkrade föreställningar som samlas på hemsidan *scenkonstinorr.se* som är ett samarbete mellan Riksteatern Norrbotten, Västernorrland, Jämtland-Härjedalen och Västerbotten (Riksteatern Norra).

När kommuner i Norrbotten bokar föreställningar från *scenkonstinorr.se* erhåller de Riksteatern Norrbottens turnéstöd avseende resa och logi för de aktuella grupperna. Beställarna, ofta kommunala kultursamordnare, administrerar kontakten med producenten via hemsidan och betalar gager med kommunala medel.

Vi har träffat teaterkonsulenten på Riksteatern Norrbotten som fördelar turnéstödsmedel och som i huvudsak arbetar med fria teatergrupper som vänder sig till barn och unga:

> ”Att de fyra nordligaste länen samlas under en och samma plattform och erbjuder ett aktuellt och i möjligaste mån liknande utbud är bra. Eftersom vi gemensamt brottas med utmaningen med stora geografiska avstånd, möjliggör samverkan kring utbudet kostnadseffektiva turnéer för både producent och beställare. Ett win-win som i sin tur leder till större och bredare utbud för våra barn och unga. Vi bygger vårt rekommenderade utbud utifrån nationella utbudsdagar och vår egen gemensamma utbudshelg *Scenkonstdagar Norra*. Det gör att vi kan erbjuda en kvalitets- och garantinivå för beställarna med produktioner vi fördjupat oss i. Men visst är det en balansgång när det gäller aktuellt utbud och min subjektiva bedömning som konsulent. Därför är det viktigt och bra att utbudsprocessen ingår i ett större sammanhang som vår konsulentgrupp utgör. I Norrbotten fördelar vi turnéstödet efter en prioritetsordning där fria grupper och professionella utövare verksamma i Norrbotten har högsta prioritet, därefter de som är verksamma i de fyra norra regionerna och därefter fria grupper från övriga Sverige. De som är medlemmar i Teatercentrum Norra finns per automatik med i Norrbottens rekommenderade utbud”.

Behov i kommunerna
Konsulenten ser att många kommuner saknar tid och resurser, producenterna får inte tag i samordnarna och förfrågningar hamnar i kommunens infomejl. Mycket av infrastrukturen är icke-fungerande och i en del kommuner har inte kultursamordnaren tillräcklig kompetens för uppdraget.

> ”Det är ett skört system och det blir märkbart när en kommun väljer att rationalisera bort uppdraget. Det resulterar i en icke likvärdig tillgång till scenkonst för barn- och unga i regionen”.

Den kommunala ekonomin för inköp av scenkonst ser olika ut i Norrbotten. De offentligägda scenkonstinstitutionerna gör direktavtal med kommunerna och kan erbjuda subventionerade scenkonstpaket till en bred målgrupp och pengarna räcker inte till för beställningar utöver detta. ”Jag ser en risk att det leder till att kommunerna inte kvalitetssäkrar den kompetensresurs som många av länets kommunala kultursamordnare idag innehar”, säger konsulenten.

Projektet Norrbottens Kommunala Kultursamordnare Scenkonst (NKKS)
Konsulenten drev under 2021-2022 ett projekt finansierat av region Norrbotten. Syftet var att öka och stärka distributionen av scenkonst till barn och unga oavsett geografiskt läge. I projektet har konsulenten jobbat med coachutbildning samt nätverk och samverkan mellan kultursamordnarna/beställarna i regionens alla 14 kommuner.

Projektet avslutades vid årsskiftet 2022/2023, men nätverket är idag formaliserat och har nu en kontaktperson på Region Norrbotten. Det är ett regionalt nätverk som arbetar för att stärka barn och ungas tillgång till scenkonst i Norrbotten.

Genom projektets gång har det framgått för konsulenten att kompetensnivån kring kultur och mandatet kring den ser väldigt olika ut i de olika kommunerna. Genom nätverket har kultursamordnarna tagit fram en gemensam prioriteringslista med behov. Högst upp kom behovet av en ”samlingssida”/webbportal för all aktuell scenkonst och kultur för barn och unga. I portalen ska det finnas digital infrastruktur för kulturbeställaren med möjlighet till samordning mellan de 14 kommunernas kultursamordnare.

Tillsammans med Riksteatern Norrbotten har regionen gjort en förstudie till en framtida webbportal som ska erbjuda ett kvalitetssäkrat utbud, underlätta arbetsbördan samt göra inköparrollen mer synlig för alla i kommunerna.

Regionens roll i distributionen

> ”Det är nödvändigt med strukturer för att säkerställa likvärdighet och tillgänglighet för alla barns rätt till scenkonst”, säger konsulenten och fortsätter: ”För Norrbottens del ser jag det som förödande om man skulle montera ner scenkonstkonsulentens främjaruppdrag och att distributionen skulle ske direkt genom regionen. Uppdraget är komplext och består av mer än köp och sälj”.

Avseende insamling av publikstatistik som uppburit turnéstöd rapporterar konsulenten årligen till den regionala kulturenheten genom Kulturdatabasen. Likaså upprättas statistik på de kommunala kulturenheterna, men någon total sammanställning och analys om var de vita fläckarna finns och varför det ser ut som det gör har inte kommit konsulenten till känna.

3.3 Norrbottensteatern

Bakgrund
Stiftelsen Norrbottensteatern etablerades 1967 och är Sveriges första länsteater. Stiftarna var dåvarande Norrbottens läns landsting och Luleå kommun. 1986 flyttade Norrbottensteatern in i det då nybyggda teaterhuset vid Norra hamn.

Norrbottensteatern har drygt femtio fast anställda och teatern producerar sex till sju produktioner per år på de tre scenerna i teaterhuset i Luleå. Barn och unga är en prioriterad grupp för Norrbottensteatern och Ung Scen Norr vänder sig till länets unga (Norrbottensteatern u.å).

LKAB-avtalet och avtalskommuner
Norrbottensteatern har ett avtal med LKAB som gör det möjligt att erbjuda barn- och ungdomsteater till skolbarn i Malmfälten, det vill säga Kiruna och Gällivare kommun. LKAB-avtalet har funnits sedan 2010 och förnyas vart tredje år.

Avtalet innebär att teatern erbjuder kommunernas skolor två produktioner per år för två olika målgrupper. ”När vi spelar inom LKAB-avtalet så är vi arrangörer, vi betalar lokal, fixar bärhjälp, publikvärdar och bussning av barnen. Allt som hör till”, berättar chefsproducenten på teatern. Alla föreställningar inom avtalet är kostnadsfria för kommunerna och deras skolor. Avtalet är reglerat mellan LKAB och Norrbottensteatern.

Norrbottensteatern samarbetar också med tre ”avtalskommuner”: Pajala, Övertorneå och Kalix, som betalar en årlig summa för att erhålla föreställningar för kommunernas skolor. Precis som avtalet med LKAB är målgruppen i ”avtalskommunerna” förskola och grundskola med möjlighet att ”fylla på” med gymnasiet när platser finns. När teatern spelar i Pajala, Övertorneå och Kalix står teatern för föreställningen och kommunerna är de lokala arrangörerna och bokar lokal, bärhjälp och det praktiska kring föreställningstillfället. ”När det gäller LKAB då lägger vi turnén där det passar oss. Men med avtalskommunerna så synkar vi med dem och ger förslag på när vi ska komma”, säger chefsproducenten.

Priset kommunerna inom avtalen betalar baseras på antalet föreställningar kommunen önskar och fördelningen vuxenföreställningar kontra föreställningar för barn och unga.

Resultat/måluppfyllelse
När det gäller LKAB-avtalet så spelar Norrbottensteatern en produktion varje säsong för alla barn i målgruppen, där finns inget maxantal föreställningar.

Avtalskommunerna har olika antal föreställningar men i snitt blir det fem per år, beroende på föreställningarnas storlek och hur många barn som ryms.

”Det är allt ifrån 150 barn per föreställning till de mindre föreställningarna som kanske rymmer max 60 barn”, säger chefproducenten och fortsätter:

> ”Med LKAB, avtalskommunerna och Luleå så är säsongen klar. Finns det luckor så säljer vi till fler. Samtidigt har Bodens kommun visat intresse för ett liknande avtal men teaterns resurser med nuvarande finansiering gör det svårt att gå in i nya avtal. Allt går att lösa, men med de resurser vi har nu så spelar vi allt vi orkar”.

Norrbottensteaterns verksamhet för barn och unga på skoltid kanaliseras främst genom de avtal som teatern har med olika kommuner i regionen. På olika sätt erbjuder de kommunernas skolelever föreställningar ur sitt utbud vilket gör teatern till en viktig del i arbetet att säkerställa att regionens skolor får tillgång till scenkonst.

Värt att notera är att Norrbottensteaterns avtal med LKAB är unikt och egentligen utgör en del av LKABs samhällsinsatser som riktas mot Kiruna och Gällivare.
På LKABs hemsida står det att:

> ”Det handlar om allt från det vi gör i samband med samhällsomvandlingarna och andra samarbeten med kommunerna till insatser för att stödja en mängd föreningar med lokala aktiviteter inom idrott och kultur. Ett exempel är vårt samarbete med Norrbottensteatern, som gör det möjligt att erbjuda barn- och ungdomsteater till skolbarn i Malmfälten”.

3.4 Pajala kommun

Fakta
Antal boende i kommunen: 5 857 (Wikipedia 2023)
Areal: 8 051 kvadratkilometer (Wikipedia 2019)

Antal grundskolor: 7
Varav kommunala: 6
Varav friskolor: 1
Antal elever i grundskolan: 593
(Skolkollen 2023)

3.4.1 Kartläggning av nuvarande distribution

Bakgrund
Pajala är en till befolkningsmängden liten kommun med knappt 6 000 invånare, varav 2 000 bor i tätorten Pajala (Wikipedia u.å). Kommunen har aktiv verksamhet genom olika föreningar inom konsthantverk, väveri, stickning och teater av såväl professionella som amatörer, berättar kommunens kulturchef.

Norrbottensteatern och Norrbottensmusiken är viktiga distributörer av kultur i länet och för Pajala spelar även den lokala Tornedalsteatern en viktig roll.

Pajala har formellt sett ingen kulturförvaltning, men en kulturchef som är anställd på heltid och sorterar under "Sektor barn och utbildning". För att förenkla kommunikationen utåt går kulturchefens arbete under namnet Kulturavdelningen.

I sin tjänst har kulturchefen ansvar för den i kommunen så kallade ”allmänkulturen”, det vill säga all kultur som bedrivs i kommunens regi och som inte ingår i bibliotekets eller Kulturskolans verksamhet. Kulturchefen i Pajala är den enda heltidsanställda som arbetar med distribution av scenkonst till kommunens skolor idag.

När nuvarande kulturchef tillträdde för 1,5 år sen var det svårt att få en överblick över hur systemet för kulturdistribution fungerat tidigare då föregångaren ensam haft ansvar för arbetsuppgifterna. Arbetsbördan och tidsbristen gick ut över både organisation och kommunikation.

Mål
Pajala har en kommunal kulturplan med generella mål om att kultur ska vara tillgängligt för invånarna i kommunen. Det finns inga kvantitativa mål om elevernas scenkonstupplevelser i skolan eller något definierat kring de olika konstarternas verksamhet i kommunen. Kulturchefen har börjat göra en kartläggning över kulturen i kommunen då hen ser ett behov att förtydliga mål, organisation och ansvarsfördelning av kulturstöd.

Bokning/turnéläggning
Det är kulturchefen och en anställd på 20%, dvs Kulturavdelningen, som bokar in föreställningar till eleverna i Pajala. Kulturavdelningen kontaktar skolornas kulturombud på varje stadium för att informera var och när föreställningarna ska spelas. Därefter skickar kulturombuden vidare informationen till övriga berörda lärare. Det är Kulturavdelningen som ser efter hur distributionen genomförs. Därför är de ofta med vid speltillfällena och presenterar scenkonstgrupperna och ställer vid vissa tillfällen fram stolar med mera.

Måluppfyllelse och statistik
Det förs ingen heltäckande statistik över elevernas kulturupplevelser i Pajala. Kulturchefen uppskattar att ungefär 40-50% av eleverna i förskola och grundskola fick scenkonstföreställningar i skolan 2022. 2023 är det betydligt färre, berättar kulturchefen.

Uppskattningen om att 40-50 % av eleverna får scenkonst gör kulturchefen klassvis. Men vid vissa speltillfällen har många elever, ibland så mycket som 80% av en skolklass, varit frånvarande eller sjukanmälda vilket sänker siffran ytterligare. Sådan frånvaro har ofta att göra med att temat för en föreställning inte ansetts lämpligt för barnen. Det kan bero på religiös övertygelse hos eleverna eller deras familjer, berättar kulturchefen. I överenskommelse med skolchefen räknas scenkonst under skoltid till skolplikten och är därmed obligatorisk. Det finns en friktion mellan viljan att nå alla elever och att erbjuda eleverna bred konst som vågar utmana. Det är samtidigt viktigt att verksamheten genomförs i dialog med olika inblandade, förklarar kulturchefen vidare.

Urval och konstnärlig kvalitet
Genom avtal med Norrbottensteatern och Norrbottensmusiken får kommunen möjlighet att boka föreställningar till grundskolan till ett subventionerat pris per år. En gång om året, på hösten, håller de utbudsdagar som kulturchefen och medarbetare på Kulturavdelningen besöker och utifrån det väljer föreställningar till skolorna.

Kommunen har även avtal med den lokala Tornedalsteatern som ger kommunen cirka 2 barn- och 3 vuxenföreställningar per år.

Teatern har sitt säte i Pajala vilket gör teatern till en viktig kulturinstitution för kommunen. Årligen ger kommunen Tornedalsteatern ett stöd på 400 000 kr.

För att kunna ge eleverna i alla målgrupper ett brett utbud när det kommer till konstnärligt innehåll och konstform, samt skapa koppling till de teman skolorna har i undervisningen, kompletterar kulturchefen det kommunen får från Norrbottensmusiken, Norrbottensteatern och Tornedalsteatern med föreställningar från andra delar av landet samt lokala produktioner. Budgeten begränsar dock möjligheten att göra fria val i det avseendet, menar kulturchefen.

Dans är ett prioriterat område för kommunen. ”Vi försöker få in fler produktioner i vårt utbud, framför allt genom att plocka in dansföreställningar från de avtalsreglerade samarbetspartnerna bl. a. Dans i Nord”, säger kulturchefen.

Budget
270 000 kr är budgeten för den så kallade ”allmänkulturen”. I den summan ingår både inköp, transporter och lokalhyra för scenkonstdistribution såväl som motsvarande poster för de andra konstarterna. I stort sett går hela allmänkulturbudgeten till skolföreställningarna.

Allmänkulturens budget räcker endast till de subventionerade avtalen från Norrbottensteatern, Norrbottensmusiken och Tornedalsteatern. När övriga produktioner bokas in är det för att pengar frigjorts från andra delar av kulturbudgeten, t.ex från tillfälliga sjukskrivningar, säger kulturchefen.

Transporter & lokaler
Allt som oftast ges skolföreställningarna på Folkets hus i Pajala. I de fall busstransport behöver bokas för respektive föreställning belastas de 270 000 kronorna från ”allmänkulturen”.

3.4.2 Diskussion

Mål
I den utredning kulturchefen påbörjat ser hen över och kartlägger kommunens förutsättningar och behov gällande scenkonst- och annan kulturdistribution. Utifrån den ämnar hen ta fram en strategi för framtiden som sen ska behandlas i kommunstyrelsen. Strategin ska tjänstgöra som underlag för en förnyad kommunal satsning på kulturen i kommunen. Kulturchefen anser att det idag spelas för få föreställningar i kommunen och menar att alla elever borde få åtminstone en kulturupplevelse per år. En väg kan vara att sätta kvantitativa mål.

Bokning/turnéläggning
I dagsläget är systemet för distribution i kommunen skört. I praktiken hinns inte allt med. Ibland får kulturchefen minimera antal inköp inte bara på grund av ekonomin utan också av tidsbrist.

Kulturenheten behöver mer än en heltidstjänst för att säkerställa fungerande logistik och bemötande i alla led, bedömer kulturchefen. Men dagens finansiering räcker inte till fler tjänster.

Kulturchefen upplever att det hos politikerna saknas dels intresse, men framför allt kunskap om vilka resurser som behövs för att ge kommunens barn och ungdomar kulturupplevelser.

Måluppfyllelse och statistik
För att nå alla barn i kommunen behövs tydligare struktur, tydligare mål, fler tjänster och högre budget. Kulturchefens utredning kan ge översikten för att tydliggöra just struktur och förhoppningsvis påverka politikerna till att möjliggöra de andra behoven, förklarar hen.

Kulturchefen har som mål att börja föra enhetlig statistik. ASSITEJ föreslår att statistik förs klassvis med ett tillägg om hur stor del av klasserna som närvarat. Mängden sjukanmälningar och frånvaro, ofta till följd av religiös övertygelse, ska kunna följas upp för att utveckla strategin för att nå alla elever.

Urval och konstnärlig kvalitet
Kulturchefen menar att det är viktigt att diskutera det konstnärliga urvalet inom Kulturavdelningen och att det är viktigt att ha en dialog med lärarna som kompletterar synen på vad eleverna borde få. Hen efterlyser mer tid för lärare och Kulturavdelningen att träffas, både på hemmaplan och på utbudsdagar och påtalar också vikten av kontinuitet hos Kulturavdelningen för att kunna skapa långsiktighet som gynnar måluppfyllelsen för eleverna och de konstutövare som verkar i Pajala.

Budget
Pajala kommuns nuvarande budget till scenkonst i skolan är inte tillräcklig för någon av posterna; tjänster, inköp och kringkostnader. En högre budget skulle möjliggöra en större konstnärlig frihet att beställa in fler föreställningar utifrån, och inte bara regionala subventionerade produktioner, som idag.

Transporter & lokaler
ASSITEJ föreslår att busstransporter ska ha en egen pott i budgeten för att säkerställa att alla kommunens elever nås. Kulturchefen berättar att hen lyft frågan inom förvaltningen, på vilken de svarar att den summan är inkluderad i budgeten. Men uträkningen för vad busstransport kostar är daterad och har inte följt kostnadsökningen.

Regionens roll
Med tanke på kulturchefens höga arbetsbelastning undrar ASSITEJ om regionen kan göra mer för att öka måluppfyllelsen i Pajala?

Ett förslag som kommer upp i samtalet är att skapa informationsmaterial för de olika rollerna i ledet: kommunal kultursamordnare, kulturombud, lärare. De skulle kunna göra det tillsammans med det befintliga nätverket och att regionen trycker materialet. Ett sådant informationsmaterial skulle också vara hjälpsamt för politiker i kommun och region.

3.4.3 Sammanfattning

I Pajala är det kommunens kulturchef tillsammans med en kollega på 20% som bokar in skolföreställningar till eleverna, som oftast är regionalt producerade och subventionerade. Det finns ännu ingen statistik över hur ofta eleverna i kommunen får uppleva scenkonst, men kulturchefen uppskattar att mindre än hälften av förskole- och grundskoleklasserna erbjuds skolföreställningar varje år och ännu färre om föreställningens innehåll strider mot en religiös övertygelse hos vissa föräldrar och elever.

För att nå alla elever skulle målen behöva förtydligas och budgeten ökas avsevärt för såväl tjänster på kulturenheten som inköp, lokalhyra och transporter.

3.5 Gällivare kommun

Fakta
Antal boende i kommunen: 17 411 (Wikipedia 2023)
Areal: 16 819 kvadratkilometer (Wikipedia 2019)

Antal grundskolor: 11
Varav kommunala: 10
Varav friskolor: 1
Antal elever i grundskolan: 1 749
(Skolkollen 2023)

3.5.1 Kartläggning av nuvarande distribution

Bakgrund
Gällivare kommun är beläget cirka 10 mil norr om polcirkeln och har en befolkning på nära 18 000 (Gällivare kommun u.å). På 1740-talet började den kommersiella utvinningen av järnmalm i tätorten Malmberget. Gällivare fungerar som järnvägsknut mellan Malmbanan och inlandsbanan, den senaste med sin nordliga ändpunkt på orten (Wikipedia u.å).

Gällivare är en förvaltningskommun för tre minoritetsspråk: samiska, meänkieli och finska.

Mål
I kulturplanen för Gällivare kommun står att:

> ”Mål 2: Barn och ungdomars rätt till kultur ska särskilt prioriteras.
> Barn och unga ska ges ökad delaktighet i kulturlivet och möjligheter att påverka kulturutbudet i Gällivare kommun, både inom utbildningsväsendet och på fritiden. Genom estetiska läroprocesser utvecklas nyfikenhet och kreativitet” (s.6).

Vidare står det att kulturplanen ska följas upp med en handlingsplan som ska innehålla kvantitativa mål.

Bokning/turnéläggning
Gällivare kommun använder sig av tre olika system för distribution av scenkonst till skolan.

Norrbottensteatern levererar, genom avtal med LKAB, två produktioner per år till Gällivare inklusive transporter och kringarrangemang. Kultursamordnaren vi pratat med bjuder in alla kommunens elever som faller inom rätt målgrupp för föreställningen. Skolorna bokar in sig via systemet "Simple sign up". Norrbottensteatern har kontakt med kultursamordnare inför turnén för att veta antalet elever och för att kunna planera antalet föreställningar. Norrbottensteatern och kultursamordnaren följer tillsammans upp bokningarna så att alla inom aktuell målgrupp ser den valda föreställningen.

Länsmusikorganisationen Norrbottensmusiken presenterar sitt utbud, med framför allt musik, på sina årliga utbudsdagar. Kultursamordnaren köper och bokar in föreställningar och konserter från dem till kommunens elever enligt avtal som ger föreställningar som täcker åldersgrupperna från förskola till gymnasiet.

På ett tredje sätt bokar kultursamordnare in andra grupper i länet såsom Giron Sámi Theáhter och Tornedalsteatern samt övriga fria teater- och dansgrupper från olika delar av landet, ibland via Dans i Nord eller Riksteatern Norrbotten och Scenkonst i Norr. De två senare bistår ibland med turnéstöd som betalar resor och logi för turnerande grupper och kommunen står för gager och bärhjälp.

Måluppfyllelse och statistik
Kultursamordnare berättar att det är genom Norrbottensteaterns avtal med LKAB som scenkonsten når alla elever likvärdigt i kommunen eftersom de står för allt, inklusive transport för eleverna.

Gällande de två andra distributionssätten brukar kultursamordnaren ibland boka in klasser direkt och ibland låta dem skicka intresseanmälan. Men oavsett vem som bokar in så kan resultatet bli att skolorna avbokar eller inte bokar. För landsbygdsskolornas del beror det inte sällan på att de inte har råd med transporter till scenerna, något skolorna ska bekosta själva.

Kultursamordnaren berättar att transporterna är ett problem och att hen äskat pengar från kommunen för detta, men fått avslag. Vissa skolor behöver samordna så att de besöker badhuset och teatern samma dag så att de sparar in på busskostnaden. För de skolor på landsbygden som inte har råd med busstransport blir det systematiskt så att de endast får Norrbottensteaterns föreställningar samt besök från Kulturskolans vårturné.

Kultursamordnare uppskattar att eleverna får två scenkonst- och/eller skolbioupplevelser per år sammanlagt genom de olika distributionssätten. I sin statistik kan kultursamordnaren se hur många föreställningar som spelats på skoltid i kommunen.

Urval och konstnärlig kvalitet
Kultursamordnaren berättar att fler utbudsdagar arrangeras i regionen av såväl Riksteatern Norra som Dans i Nord, men samordnaren går bara på Norrbottensmusikens utbudsdag. De kan också boka in föreställningar från Riksteatern Norras hemsida Scenkonst i norr eller Scenkonstportalen.

Budget
Gällivare kommun uppger att budgeten för 2023 till allmän kultur uppgår till 2 720 000 kr innefattande föreningsbidrag, budget för skolföreställningar, stipendier, Filmpool Nord och kulturprogram med mera. Via ansökan om bygdemedel har Gällivare beviljats 600 000 kr per år perioden 2023-2025 från Länsstyrelsen. Det är svårt att uppskatta hur fördelningen till scenkonst på skoltid ser ut, säger kultursamordnaren. Hen anser att budgeten räcker idag sånär som på avsaknad av medel till busstransporter.

Transporter och lokaler
Kommunen har en stor scen med 280 platser, Blå Forell, och en mindre scen på Dansens hus. Kultursamordnaren menar att de är i behov att ytterligare scener i kommunen, något som är på väg att genomföras med byggandet av ett nytt kulturhus.

3.5.2 Diskussion

Mål, måluppfyllelse och statistik
Trots att kommunens elever garanteras en likvärdig tillgång av föreställningar från Norrbottensteatern via avtal med LKAB, framgår det att föreställningar från övriga producenter når olika skolor i olika hög utsträckning, mycket beroende på om de finns i tätorten eller på landsbygden. Att skolorna på landsbygden själva ska bekosta bussar är ett problem eftersom skolorna inte alltid har råd. Kommunen bör bekosta busstransporter för att möjliggöra en jämlik tillgång i kommunen, menar vi.

Kommunal finansiering av busstransport i kombination med tydligare, kvantitativa mål vore en bra lösning, för att tydligt kunna följa upp och åtgärda de fall då skolor avbokar föreställningar.

Vad gäller statistiken så framgår det av kultursamordnaren att de för statistik, men att den inte utgår från skolklasser, något som skulle kunna struktureras i samband med att tydliga kvantitativa mål tas fram.

Regionens roll
Kultursamordnaren uttrycker en viss frustration över att det inom regionen finns flera system för bokning att hålla koll på:

> ”Det är så spretigt, vi skulle vilja ha allt på samma ställe.”

Hen hoppas att den nya portalen, som Riksteatern Norrbotten och Region Norrbotten gjort en förstudie till, ska innehålla ett samlat kulturutbud, vilket skulle underlätta. Det vore bra om alla producenter fanns där, från Dans i Nord till fria grupper, menar samordnaren.

3.5.3 Sammanfattning

Genom avtal mellan LKAB och Norrbottensteatern får Gällivare föreställningar två gånger per år där allt ingår. Övriga föreställningar köper och bokar kultursamordnaren in, ibland efter besök på Norrbottensmusikens utbudsdagar, och ibland genom Scenkonst i Norr med hjälp och visst ekonomiskt stöd av Riksteatern Norra och Riksteatern Norrbotten.

Kommunen har inga kvantitativa mål för scenkonst på skoltid. Alla elever nås med jämna mellanrum av föreställningar från Norrbottensteatern. Föreställningar från övriga producenter når inte alltid alla, vilket i många fall beror på att skolorna på landsbygden inte har råd att bekosta busstransporter.

3.6 Analys Norrbotten

ASSITEJ konstaterar att det finns åtminstone tre olika regionala distributionsformer för scenkonst och kultur till barn och unga i Norrbotten. Det innebär detta att det ställs stora krav på kommunala samordnare att orientera sig i utbudet och de olika distributionsformerna.

De många olika systemen gör också att uppföljning och statistikinsamling försvåras.

Som vi bedömer det så har barn och unga i de kommuner vi kartlagt förhållandevis god tillgång till scenkonst och kultur till följd av de olika avtal som finns, men vi ser behov av strukturella förändringar för alla regionens parter så att fler barn och unga ska nås av scenkonst och kultur under skoltid. Förhoppningsvis blir planerade webbportalen en guide att orientera sig mellan systemen, och inte ytterligare ett system att förhålla sig till.

Genom LKAB-avtalet med Gällivare garanteras jämlik tillgång av scenkonst för kommunens elever. I de fall skolorna bokar själva, utanför LKAB-avtalet garanteras inte likvärdighet.

Vi ser ett problem med transporter i regionen. Om en likvärdighet ska kunna uppnås för alla elever, där många befinner sig på långt avstånd från tätorterna och dess scener, bör ett system för finansiering av transporter tas fram, förslagsvis på regional nivå.

Region Uppsala

> Om man överlåter till skolorna själva att boka in sig på en föreställning är det svårt att nå alla. Då är risken stor att lärare missar att boka in sin klass, och elever går därmed miste om sin kulturupplevelse.

Kommunal kultursamordnare i regionen

4. Uppsala

4.1 Region Uppsala

4.1.1 Kartläggning

Region Uppsala består av 8 kommuner med över 400 000 invånare (Region Uppsala 1, 2022). Residensstad i regionen är Uppsala stad som också är en egen kommun. Sett till befolkningsmängd är Enköping den nästa största kommunen i länet.

Regionens kulturförvaltning har avböjt medverkan i denna rapport.

Kultursamordnare i Enköping och Uppsala kommun berättar i stället om regionens roll i distributionen av scenkonst till skolan. Kommunerna kan ansöka om regionalt arrangörsstöd för inköp av skolföreställningar till kommunernas elever. För att en kommun, eller ideell förening, ska beviljas arrangörsstöd från regionen behöver de själva gå in med minst 50 % av den totala summan för kostnaderna.

Regionen arrangerade årliga utbudsdagar, men dessa har sedan pandemin utgått. De har nyligen tillsatt en samordnare som ska kunna arrangera fortbildning och konferenser kring kultur för barn och unga. Den regionala samordnaren har nyligen bjudit in till nätverksträffar för kommunala kultursamordnare i regionen, berättar kultursamordnaren i Uppsala kommun.

Kultur i hela länet – hela livet Regional kulturplan för Uppsala län 2023–2026
I beskrivningen av kulturplanen på sin hemsida skriver regionen att:

Prioriteringarna i kulturplanen kan delas in i tre perspektiv och syftar till att uppnå tre mål:

- *Ett rikt konstliv i en nyskapande region (med konstarterna i fokus).*
- *En hög kulturell delaktighet i en region för alla (med människan i fokus).*
- *En attraktiv livsmiljö i en hållbart växande region (med platsen i fokus).*

(Region Uppsala 2, u.å)

I kulturplanen går det att läsa några specificeringar vad gäller scenkonst för barn och unga. Under det andra målet (”En hög kulturell delaktighet…”) står att regionen vill: ”Utveckla regionala strukturer som främjar kultur för, av och med barn och unga” (Region Uppsala 3, u.å, s. 13).

Under tredje målet (”En attraktiv livsmiljö…”) skriver regionen att de vill:

> ”bidra till att konst och kultur blir tillgängligt i hela länet”. De skriver också att de vill ”undersöka möjligheten att etablera en nod för samtida cirkus i länet” samt ”öka intresset för arrangörskap” (s.13).

I kulturplanen finns inga skrivningar som närmare formulerar mål gällande scenkonst för barn och unga i skolan, men ett behov av ökad samordning för kultur för barn och unga i regionen nämns:

> *”För att kunna möjliggöra kultur av, med och för barn och unga behöver samverkan och samordningen förstärkas i samtliga kommuner, med hjälp av regionalt stöd. En stödjande samordning skulle möjliggöra arbetet mellan beställare, utförare och deltagare på ett mer strukturerat vis. Region Uppsala ska tillsätta resurser för att främja och stötta arbetet med kultur för barn och unga i länets olika kommuner”* (s.16)

4.2 Uppsala Stadsteater

Bakgrund
Uppsala Stadsteater är Sveriges tredje största stadsteater och är ett kommunalt aktiebolag med ca 70 personer fast anställda.

En del av Uppsala stadsteaters verksamhet riktas mot barn och unga, med program för skolelever, familjer och studenter i samverkan med många skolor och har en ambition att inkludera varje barn i länet. (Uppsala stadsteater u.å).

Ibland samarbetar de med lokala fria grupper där de byter skådespelare och scenografi med varandra, förklarar samordnare för publik utveckling på Uppsala Stadsteater.

Bokning/turnéläggning
Uppsala Stadsteater producerar förställningar för alla åldersgrupper och de föreställningar som produceras med skolan som målgrupp erbjuds kommunen och regionens skolor kostnadsfritt. Lärare eller rektorer bokar in sig via teaterns hemsida. Skolorna betalar endast en avgift vid de tillfällen de gjort sena avbokningar, berättar samordnaren.

Uppsala kommuns kulturförvaltnings bokningssida, *Utbudsbokningen*, fungerar endast som ett ”skyltfönster” för Stadsteatern där det finns länk till Stadsteaterns egen hemsida. De sköter bokningen själva därför att de behöver kunna se vilka platser och biljetter som är bokade, förklarar samordnaren. På så vis har de också kontaktuppgifter till skolan så att de kan följa sin rutin med att påminna om besöket några dagar innan föreställningar. De kan också kontakta skolan vid sjukdom.

Resultat/måluppfyllelse
Stadsteatern för statistik över vilka klasser i regionen som besökt dem. Samordnaren berättar att det är eftertraktat att komma till Stadsteatern och skolföreställningar fyller ofta salongerna.

De når många barn i Uppsala kommun, men ser också problemet att vissa skolor i länet sällan eller aldrig bokar in sig.

> ”Svagheten är att vissa skolor inte har rutin, och då hänger det på eldsjälar om eleverna får scenkonst eller ej”, säger samordnaren och fortsätter: ”Genom vårt bokningssystem så ser vi varifrån de som bokar in sig kommer, så vi försöker rikta oss till de som vi ser inte har varit hos oss på länge, i den mån vi har personalresurser för det.”

Det är svårt för skolorna att få till det med transporter, särskilt för dem som bor långt bort från teatern. Detta trots kulturbussarna, som samordnaren anser vara en viktig insats från Uppsala kommuns kulturförvaltning. Stadsteatern samarbetar med kulturförvaltningen genom insatser för att nå dem som aldrig bokar. Kulturförvaltningen meddelar Stadsteatern vilka skolor det rör sig om och Stadsteatern hör av sig till dem för att ge dem förtur i bokningen. De har också jobbat med dramapedagogiska projekt riktade till förskolor som inte besökt teatern på länge. ”Men det blir mer som punktinsatser än långsiktiga satsningar, då det är resurskrävande”, säger samordnaren.

I Region Uppsalas kulturplan står det att Uppsala Stadsteater har ett uppdrag att producera scenkonst för barn och unga. Vi frågar samordnaren om de också har ett uppdrag att distribuera scenkonst till regionens elever. Hen svarar:

> ”Vi erbjuder alltid våra skolföreställningar till regionens skolor och försöker anpassa starttid på föreställningarna så att de i möjligaste mån ska kunna komma till teatern.”

<u>Kommunikation med skolan</u>
Stadsteatern har god kommunikation med skolorna i regionen, menar samordnaren och fortsätter:

> ”Vi ser till att vi kommunicerar med skolorna och på vår hemsida har vi material för unga med dramaövningar, vi har en ungdomsensemble, manusgrupp, teaterklubb, handledningsmaterial. Vi har också ett ungdomskort för 350 kr där man får se hur många föreställningar man vill under ett kalenderår.”

De anordnar också afterwork för lärare en gång per termin där de får se en del av en föreställning, prata med ensemblen och kanske göra övningar och prova på rollspel eller liknande. Samordnaren berättar att de har lite olika teman, till exempel att prata om vad lärarna ser att teatern skulle kunna göra ytterligare för att vara behjälpliga och diskuterar handledningsmaterial.

4.3 Uppsala kommun

Fakta
Antal boende i kommunen: 243 301 (Wikipedia 2023)
Areal: 2 234 kvadratkilometer (Wikipedia 2019)

Antal grundskolor: 83
Varav kommunala: 60
Varav friskolor: 23
Antal elever i grundskolan: 27 543
(Skolkollen 2023)

4.3.1 Kartläggning av nuvarande distribution

Bakgrund
Uppsala är Sveriges fjärde största kommun sett till befolkningsmängd, residensstad i Region Uppsala och har Nordens äldsta universitet med omkring 50 000 studenter (Wikipedia u.å).

Före 2015 hade kulturförvaltningen ingen central budget eller samordning för kultur i skola.

Kommunens kulturförvaltning berättar för oss att kartläggningen *Barn och ungas tillgång till kultur* som kommunen gjorde 2016-2017 påvisar fyra slutsatser:

- Det behöver vara enkelt för skolan att hitta och boka.
- Transport måste finnas för skolor på landsbygden.
- En samordnad funktion som länk mellan kulturutövare och skola behövs.
- Scenkonstutbudet måste vara kostnadsfritt för skolorna för att uppnå likvärdighet i kommunen.

Tre personer arbetar med distributionen av kultur till skola på kommunens kulturförvaltning; två kultursekreterare varav en ansvarar för Skapande skola samt en samordnare/handläggare som förutom arbetet med verksamhetsområdet Kultur och natur i skolan arbetar med barnkultur i stort.

Mål

I styrdokumenten för Uppsala kommun står det att "barn och unga ska vara garanterade professionell kultur". Enligt kulturförvaltningen garanterar uppdraget endast likvärdig tillgång till kultur, men det finns inga kvantitativa eller andra mål som specifikt rör barn och ungas scenkonstupplevelser på skoltid. Det finns heller ingen barnkulturplan och ingen handlingsplan kopplad till ambitionerna. Det finns en idé hos kulturförvaltningen om att ta fram en plan för scenkonstdistribution, men den är ännu inte förankrad hos förvaltningens ledning eller politikerna.

Däremot är inköpet av Utbudsbokningen (se nästa stycke) en tydlig ambition att kunna fördela kulturen bredare och följa upp på ett bättre sätt, en process kulturförvaltningen är mitt inne i, förklarar de.

Bokning/turnéläggning

I Uppsala kommun är det skolorna själva som bokar in vilka föreställningar de vill att eleverna ska uppleva. Kommunen erbjuder idag utvalda kostnadsfria föreställningar för skolan att boka in via Utbudsbokningen – ett nytt digitalt system och hemsida som är kopplat till elevdatabasen.

För att boka in sig på Uppsala Stadsteaters föreställningar hänvisas man från Kulturbokningen till Stadsteaterns egen hemsida.

Måluppfyllelse och statistik

På frågan om kommunen lever upp till målen är Kulturförvaltningen svar nej. De förklarar att kommunen erbjuder scenkonst till skolorna, men att eleverna inte är garanterade föreställningar, som målen uttrycker, eftersom alla inte nås.

Sedan 2022 för kommunen statistik för att få en bild över vilka skolor som kontinuerligt bokar in föreställningar för sina elever och vilka som inte gör det. Kulturförvaltningen försöker att utjämna skillnaderna genom att erbjuda de skolor som sällan bokar att få förtur till bokningen vissa terminer. Förskolorna bokar generellt sett mer scenkonst än grundskolorna, och gymnasiet bokar sällan.

Kulturnämnden efterfrågar i uppföljning hur många scenkonstproduktioner per år som skolorna fått ta del av och hur många elever som sett föreställningarna men i siffror, inte vilka skolor.

Urval och konstnärlig kvalitet
Urvalet till Utbudsbokningen görs av kulturförvaltningen i samråd med kulturombud i skolan genom ett programråd. Varje termin bjuder förvaltningen in alla skolor att medverka i urvalsprocessen genom att skicka en representant till möte. I praktiken är det återkommande samma skolor som medverkar vid dessa möten och samma som saknas.

Det föreställningsurval som görs ska anpassas till kommunens inköpskriterier. Kriterierna innefattar bland annat en prioritetsordning för inköp av föreställningar i följande ordning; lokala, regionala, nationella och internationella produktioner. Denna prioritering har lett till att utbudet länge främst bestått av lokala produktioner.

Uppsala kommun har sedan länge gett stöd till lokala fria grupper, vars produktioner varit subventionerade för skolan att köpa in genom kommunens tidigare produktionsstöd och sedermera arrangörsstöd. Dagens system, Utbudsbokningen, ska ge skolorna en större bredd av föreställningar, när de inte längre är kopplade till arrangörsstödets subventioner. Men i och med prioritetsordningen i kombination med traditionen av att gynna lokala fria grupper så har utbudet i hög utsträckning varit begränsad till just de lokala gruppernas produktioner.

2022-2023 har Kulturförvaltningen lagt fokus på målgruppen, dvs eleverna och arbetat in en större spridning i innehållet med bredare och mer varierat utbud som rör sig utanför lokala produktioner.

Kommunen ger fortsatt en typ av produktionsstöd till lokala fria grupper, och om föreställningar av dem trots detta inte väljs ut till Utbudsbokningen så blir konsekvensen ibland missnöje från de lokala grupperna.

Budget
Uppsala kommuns budget för kultur i skolan 2023 uppgår till 3 000 000 kr. Den budgeten fördelas främst till scenkonstföreställningar för förskolan men också gymnasiet även om de i praktiken sällar bokar. Skolbio och busstransporter bekostas av samma budget.

Föreställningar till grundskolan finansieras huvudsakligen av Skapande skola-bidrag, som för 2022 uppgick till 5 000 000 kr. Kulturförvaltningen söker Skapande skola-medel för de kommunala grundskolorna samt de fristående skolor som önskar vara med. Föreställningar som finansieras med ordinarie budget är tillgängliga för alla skolor, kommunala som fristående.

Från årsskiftet 2022/2023 har kommunen ett avtal med Uppsala Stadsteater där teatern fått kommunala medel för att finansiera biljettkostnaden för skolföreställningarna, berättar kultursamordnaren. Samarbetet har förstärkts och parterna är i processen att ta fram en plan för hur detta ska skötas framöver.

Region Uppsala fördelar 60 000 – 100 000 kr om året till Uppsala kommun genom det regionala arrangörsstödet som kommunen får ansöka om per scenkonstproduktion.

Transporter och lokaler
Uppsala kommun strävar efter att uppnå en balans mellan uppsökande verksamhet och att eleverna får besöka stadens fasta scener. För att underlätta det senare har kommunen infört Kulturbussar som möjliggör för skolor och förskolor på landsbygden att ta sig till de fasta scenerna kostnadsfritt. Det har visat sig att vissa skolor använder kulturbussarna ofta och andra inte alls. Kulturbussarna är inte särskilt avsatta för scenkonst utan för kultur generellt. Kommunen är fortfarande i startgroparna för kulturbussatsningen och jobbar på att utveckla hur kulturbussarna kan användas mer jämlikt.

4.3.2 Diskussion

Mål
Kulturförvaltningen säger att de inte når upp till målen att garantera alla barn och unga i kommunen professionell kultur. Eleverna erbjuds föreställningar genom Utbudsbokningens utbud, men inte alla skolor bokar in, vilket gör att eleverna i dessa skolor inte nås.

Vi håller med Kulturförvaltningen om ambitionen att upprätta en barnkulturplan med tydlig struktur och föreslår att den också bör innehålla kvantitativa mål för att nå alla barn över tid. Ett sådant mål kan vara att nå alla elever en gång per år men kan också vara riktat till ett antal årskurser varje år t. ex. 4-åringar, åk 2, 5 och 8 för att garantera likvärdighet om budgeten och andra förutsättningar inte tillåter att alla nås en gång per år. För att detta ska kunna genomföras krävs förankring hos politikerna, förklarar kulturförvaltningen som instämmer i ASSITEJs förslag om kvantitativa mål.

Bokning/turnéläggning
Kulturförvaltningen gör först ett urval till Utbudsbokningen varpå varje skola sedan ska göra egna urval ur detta utbud och boka in sina elever på lämpliga tider.

Systemet verkar ineffektivt med tanke på de två stegen som också leder till att föreställningar som Kulturförvaltningen kontrakterat med scenkonstgrupper går till spillo vid de tillfällen då skolan inte bokar. Salongerna står sällan tomma, men desto oftare har potentialen för publik i salongerna inte utnyttjats, utan ibland fyllts till endast 30%, berättar Kulturförvaltningen. Detta leder till att pengarna i form av uteblivna besökare, inte nyttjas. Det är problematiskt eftersom de har

mindre utbud än de har elever, vilket gör att det blir svårt att äska mer medel. Framför allt innebär det att inte alla elever får scenkonstupplevelser.

Under våren 2023 har beläggningen dock blivit bättre, en förmodad effekt av förbättrade kommunikationsinsatser från Kulturförvaltningen samt att efterföljderna från pandemin mattats av, menar kultursamordnaren.

Vi föreslår att Kulturförvaltningen i stället bokar in föreställningar till skolorna för utvalda årskurser, vilket skulle leda till att alla elever nås över tid. Om ansvaret för skapandet och genomförandet av en sådan plan låg på Kulturförvaltningen skulle målen kunna nås.

Från skolans håll möts Kulturförvaltningen till viss del av värnandet om skolans frihet när det kommer till bokning, men de ser samtidigt att det nuvarande systemet inte skapar likvärdighet för kommunens elever. Att skolor själva bokar bygger på att det finns eldsjälar i skolan vilket inte alltid är fallet, menar Kulturförvaltningen. Samtidigt önskar många skolor att Kulturförvaltningen bokar föreställningar åt dem. Kulturförvaltningen ser nu över möjligheterna att förändra bokningsförfarandet för att öka likvärdigheten.

Idén är att utveckla nuvarande system så att Kulturförvaltningen ser till och följer upp att vissa utvalda årskurser ser scenkonst och att de säkerställer att kapaciteten finns, men att skolorna får välja vad de vill se ur ett ”basutbud”. Det skulle likna dagens utbudsbokning fast mer systematiskt för nå likvärdighet – att garantera scenkonst för vissa årskurser.

Kulturförvaltningen tror att de skulle komma långt på nuvarande medel för en sådan förändring, men skulle behöva ett visst ekonomiskt tillskott. Dessutom är resurserna sköra då en stor del av budgeten kommer från Skapande skola-bidraget, något som kommunen haft tur med i år. Vad gäller arbetstid så skulle de kunna skifta om till ett sådant system med nuvarande arbetsstyrka.

Statistik

Kulturförvaltningen anser att statistiken över vilka skolklasser som fått uppleva scenkonst på skoltid inte varit heltäckande. Det nya systemet för insamling av statistik från 2022 förs i stället på klassnivå, vilket är en positiv utveckling anser vi och kultursamordnaren.

Urval och konstnärlig kvalitet

Utbudsbokningen innehåller ett professionellt kulturutbud, men där finns också Kulturskolans konserter och föreställningar med, då det sen länge är praxis att Kulturskolan ska få synas i kommunens utbud. Vi ser ett problem med att de presenteras i samma katalog. Ett besök på Kulturskolans arrangemang ska inte räknas som ett besök med professionell kultur.

För att boka in något med Uppsala stadsteater behöver skolorna klicka sig vidare från en länk på Utbudsbokningen till Stadsteaterns egen sida. Kulturförvaltningen ser detta som ett utvecklingsområde som behöver bli tydligare för skolorna framöver om de fortsatt ska boka in föreställningar.

Det skulle också förenkla om all statistik gick direkt till Kulturförvaltningen, inte att Uppsala Stadsteater behövde skicka in sin till Kulturförvaltningen, menar ASSITEJ.

Vi frågar Kulturförvaltningen om prioritetsordningen av lokala produktioner begränsar urvalet, vilket de bekräftar. Det går att jobba runt, men det är svårt då de behöver många argument för att välja bort lokala grupper, förklarar de.

Kulturförvaltningen menar att det utöver prioriteringsordningen och programrådets egna konstnärliga uppfattningar ”sitter annat i väggarna” att förhålla sig till. Det som behöver förändras på den fronten är i första hand att skapa ett klimat där de inblandade vågar prata öppet om kvalitet. De skulle också vilja ta in konstnärliga perspektiv utifrån till programrådet.

Kulturförvaltningens ledningsgrupp har tillsatt en scenkonstutredning som påbörjats i januari 2023 och ska avslutas inom ett halvår där en person från Kulturförvaltningen ingår. Barns och ungas scenkonstupplevelser är en del av utredningen, men utgör inte hela fokuset.

Budget

Kulturförvaltningen ser att garanterade långsiktiga medel skulle krävas för att göra de förbättringar vad gäller måluppfyllelse och effektivisering som behövs, i stället för att som idag, förlita sig på beviljade Skapande Skola-bidrag.

Transporter och lokaler

De kulturbussar som skolorna kan boka in kostnadsfritt när de ska transportera sig för att se kulturupplevelser har inte använts representativt, enligt Kulturförvaltningen. Kommunen ska nu införa ett kvotsystem utifrån elevantal där alla 4-åringar ska få åka kulturbuss en gång per år. Kommunen ska också skärpa vilka resmål man får åka till för att systemet ska bli mer rättvist.

Regionens roll

När vi frågar vad Kulturförvaltningen skulle behöva av regionen för att förbättra måluppfyllelsen i kommunen, berättar de att regionen nyligen arrangerat utbildningsdagar som tjänstgör som fortbildning för pedagoger i deras roll som mottagare för scenkonstföreställningar, men också som ”mellanhand” mellan utövare och elever som pratar om upplevelsen i klassrummet efter föreställning. Kulturförvaltningen önskar att sådana arrangemang för fortbildning blir långsiktiga.

De uttrycker vidare att det vore hjälpsamt om regionen skulle kunna arrangera turnéslingor så att fler kan ta del av föreställningar som bokas till länet utifrån. De nämner också en idé om att bokning skulle kunna samordnas inom regionen, t. ex. genom att andra kommuner i regionen bokar in föreställningar på egna flikar i Utbudsbokningen.

4.3.3 Sammanfattning

Kommunens mål om att ”barn och unga ska vara garanterade professionell kultur” uppfylls inte idag, då alla elever inte får scenkonst i skolan. Kulturförvaltningen gör urvalet till Utbudsbokningen med inspel från kommunens programråd och skolorna bokar kostnadsfritt från Utbudsbokningen.

Skolor kan boka in kostnadsfria kulturbussar för att ta sig till stadens fasta scener, men de används inte representativt idag.

Budgeten för kultur i skolan 2022 uppgick till 8 000 000 kr varav 3 000 000 kr finansieras av Kulturförvaltningen och 5 000 000 kr av Skapande Skola-bidrag.

Statistik över vilka skolklasser som nås av scenkonstföreställningar finns sedan 2022. Det finns en idé om att driva igenom ett system där utvalda årskurser garanteras föreställningar som följs upp av Kulturförvaltningen.

4.4 Enköpings kommun

Fakta
Antal boende i kommunen: 47 935 (Wikipedia 2023)
Areal: 1 324 kvadratkilometer (Wikipedia 2019)

Antal grundskolor: 19
Varav kommunala: 12
Varav friskolor: 7
Antal elever i grundskolan: 5 788
(Skolkollen 2023)

4.4.1 Kartläggning av nuvarande distribution

Bakgrund
Enköping, är regionens näst största stad och är känd för sina parker och går ibland under benämningen Parkernas stad. Enköping är en av Sveriges äldsta städer. Runstenar och medeltida kyrkor visar på gamla anor (Wikipedia u.å).

Kommunens nuvarande system för att distribuera scenkonst till eleverna genom Kulturgarantin har funnits i tio år. 5 personer arbetar med distribution av scenkonst till barn och unga på skoltid, anställda av Upplevelseförvaltningen.

Mål
Kommunen har en Kulturgaranti vars målsättning är att ge alla elever i grundskolan en scenkonstföreställning per år och alla 4-5-åringar i förskolorna minst en föreställning per termin, uppger Upplevelseförvaltningen. Barn under 4 år och gymnasieelever inkluderas inte i Kulturgarantin, inte heller kommunens friskolor. Fyra av kommunens sex friskolor har själva valt att ingå i Kulturgarantin, men bekostar en del av biljettpriset själva.

Bokning/turnéläggning
Enköpings kulturgaranti är en överenskommelse mellan Upplevelseförvaltningen och Utbildningsförvaltningen.

Upplevelseförvaltningen bokar och schemalägger föreställningar på detaljnivå till kommunens grundskolor. De ger skolorna tider för när eleverna ska se föreställningar, ibland på plats i skolan och ibland på fasta scener. Programmet läggs en termin i taget och skolorna får sina tider för vårens föreställningar i december. Grundskolorna har kulturombud som står för mottagandet i de fall scenkonsten kommer till skolorna.

Föreställningarna är kostnadsfria för de kommunala grundskolorna och förskolorna. De friskolor som ingår i garantin mottar faktura om 65 kr per elev.

Utbildningsförvaltningen är länken mellan Upplevelseförvaltningen och skolan. De ansvarar för att se till att det finns kulturombud på varje skola, att aktuellt kulturutbud når ut till lärare, att ordna lokal vid de tillfällen föreställningar spelas på plats på förskolor och skolor och att se till att skolorna tar emot grupper. De ser också till att lärarhandledning finns att tillgå inför och i samband med föreställningar. De har dessutom ansvar för att informera Upplevelseförvaltningen om det finns behov av att anpassa kulturupplevelsen med hänsyn till elever med särskilda behov.

Måluppfyllelse och statistik
Kulturgarantins mål om att nå alla grundskoleelever en gång per år och 4-5-åringar två gånger per år uppfylls i princip helt och hållet, enligt Upplevelseförvaltningen. Enda hindret för att nå 100% av målgruppen är då skolor inte dyker upp eller inte accepterar bokningen av skolföreställningar. Dessa undantag gäller framför allt högstadiet på grund av svårigheter med att få in scenkonst i elevernas scheman. Tills nyligen har högstadiets ansvariga själva bokat in föreställningar, men nu bokar Upplevelseförvaltningen in även dem.

Urval och konstnärlig kvalitet
Upplevelseförvaltningen gör ett urval av föreställningar till skolorna genom utbudsdagar, Riksteaterns scenkonstportal, festivaler och andra speltillfällen, samt filmat material, recensioner, mejlutskick och samtal med producenter. De försöker uppmuntra skolornas ca 30 kulturombud samt elever att medverka på utbudsdagarna, men det är svårt att få med sig dem eftersom utbudsdagarna i regel inträffar på vardagar när elever och lärare har undervisning.

En gång per år har Upplevelseförvaltningen möten med kulturombuden. Skolans kulturombud är således välkomna att vara med i diskussionerna kring urvalet, men eftersom kultursekreterarna är de som bokar in så tar de det slutgiltiga beslutet. Tidigare har det funnits kompetensutveckling för kulturombud, men inte längre.

Upplevelseförvaltningen bokar också subventionerade föreställningar från Musik i Uppland, som på så vis är mycket viktiga för deras kulturgaranti, förklarar de. Stiftelsen Musik i Uppland är en regional musikorganisation i Uppsala med Region Uppsala som huvudman (Musik i Uppland u.å).

Budget
Kommunens budget för scenkonst i skolan varierar från år till år. 2023 uppgår den till 926 000 kr. 430 000 kr av den bekostas av Upplevelseförvaltningen, 360 000 kr av Utbildningsförvaltningen, och resten av totalsumman kommer från intäkter från friskolor samt arrangörsstöd från Region Uppsala. Det finns i övrigt ingen egen budget för inköp av scenkonst från skolans håll.

Enköping söker årligen arrangörsstöd av Region Uppsala för gagekostnader. Kommunen brukar få arrangörsstöd om ca 80 000 kr per år.

Skapande skola ingår inte i Kulturgarantin. Från 2008 och fem år framåt söktes bidraget av dåvarande Kulturförvaltningen. Sedan 2013 söker Utbildningsförvaltningen, som med bidraget arrangerar andra kulturaktiviteter utanför Kulturgarantin. Kulturgarantin och Skapande skola administreras av samma kulturombud i skolorna.

Transporter och lokaler
Upplevelseförvaltningen bokar in bussar till skolorna när eleverna behöver transport för att se en föreställning på en fast scen eller på en annan skola i kommunen. När scenkonstproducenter kommer till skolan spelar de ofta i idrottssalar, samlingslokaler eller bibliotek. Upplevelseförvaltningen bistår då med mottagandet i rollerna som scenmästare och publikvärd.

4.4.2 Diskussion

Mål
Upplevelseförvaltningen är nöjda med det politiskt förankrade målet om att ge en scenkonstupplevelse per år till alla grundskoleelever och en per termin till alla 4-5-åringar.

Bokning/turnéläggning
Inbokning och schemaläggning av föreställningar fungerar bra i kommunen, menar Upplevelseförvaltningen. Det tar mycket tid och energi i anspråk att arbeta med både bokning, schemaläggning och förankring, men Upplevelseförvaltningen är glada att kommunen satsar så stort på barn och ungas scenkonstupplevelser, berättar de.

”Om man överlåter till skolorna själva att boka in sig på en föreställning är det svårt att nå alla. Då är risken stor att lärare missar att boka in sin klass, och elever går därmed miste om sin kulturupplevelse. Och vi får tomma publikplatser över”, säger Upplevelseförvaltningen.

”Det behöver vara kultursamordnare på kommunen som planerar och bokar in alla elever på föreställningar på detaljnivå med datum och tid för att alla elever ska nås”.

Måluppfyllelse och statistik

Som redan nämnts klargör Upplevelseförvaltningen att alla från 4 år till grundskolans slut får en föreställning per år, så när som på de sällsynta fall lärare i årskurs 7-9 inte bokat in sin klass för att datumen inte passar. Upplevelseförvaltningen kan i sin statistik se vilka klasser det rör sig om.

Urval och konstnärlig kvalitet

Upplevelseförvaltningen förklarar att de ser det som ett meningsfullt arbete att ta hand om distribution av skolföreställningar, inte minst när det kommer till att göra konstnärliga urval. Ibland är det dock svårt att finna föreställningar inom alla konstarter och för samtliga målgrupper. Det finns inte lika ofta föreställningar för mellan- och högstadiet tillgängliga för dem, och utbudet för dans är svårare att få grepp om, menar de.

Upplevelseförvaltningen menar att det hade varit bra om Uppsala Stadsteater kunde ingå i Kulturgarantin. Tills nyligen har de spelat nästan uteslutande för eleverna i Uppsala kommun. Under tiden som framtagandet av denna rapport pågått har Upplevelseförvaltningen fått erbjudande från Uppsala Stadsteater om att boka kostnadsfria teaterbesök, vilket också börjat genomföras.

Synen på kulturens roll i skolan kommer på tal i diskussionen kring urval och Upplevelseförvaltningen berättar att vissa kulturombud framhäver att skolföreställningar ska ”passa in i läroplanen” – en syn på att kulturen ska förstärka det övriga lärandet och att värdet i att uppleva en föreställning i sig kommer i andra hand. Upplevelseförvaltningen menar att det behövs fortbildning för kulturombuden för att höja förståelsen för kulturens egenvärde.

Avseende konstnärligt urval förklarar Upplevelseförvaltningen, utan att gå in i detalj, att det finns ett generellt behov att utbilda politiker i principen om armlängds avstånd.

Transporter och lokaler
Det är kostnadsfritt för Enköpings kommun att via Uppsalas länstrafik boka ”kulturbussar” så att eleverna kan ta sig till teatrarna, vilket i teorin är en bra idé, menar Upplevelseförvaltningen. Dessvärre gäller det erbjudandet inte i rusningstid, vilket de ställer sig kritiska till. Det gör att Kulturgarantin i praktiken bekostar transport för eleverna de tider som föreställningarna spelas.

Regionens roll
Upplevelseförvaltningen efterfrågar från regionen att de arrangerar utbudsdagar, något som tidigare funnits, och som varit och skulle vara ett viktigt stöd i arbetet. Fortbildning av kulturombud skulle vara en stor hjälp för att fördjupa kunskapen om vikten av kultur på skoltid.

I övrigt har Upplevelseförvaltningen inte några andra behov av stöd från regionen, eftersom det fungerar bra i Enköping. I deras fall vore det missgynnande om regionen skulle ta över turnéläggningen i kommunen eftersom de inte har samma kännedom och kunskaper om skolorna, lokalerna etc. som Upplevelseförvaltningen har, menar de.

4.4.3 Sammanfattning

Kommunens kulturgaranti uppfylls i princip till fullo. Budgeten för Kulturgarantin är 926 000 kr och Skapande skola ingår ej. Upplevelseförvaltningen gör urval utifrån utbudsdagar, men också genom filmat material och besök på festivaler. Det är Upplevelseförvaltningen som bokar in kostnadsfria föreställningar till grundskolan och bussar vid behov. De bokar även föreställningar till friskolor, men till en kostnad om 65 kr per elev. Heltäckande statistik finns.

Upplevelseförvaltningen är nöjda med dagens system, men önskar av regionen fortbildning för skolans kulturombud, att de regionala utbudsdagarna kommer igång igen efter pandemin samt att regionens erbjudande om kostnadsfria bussresor för elever även skulle gälla i rusningstid.

4.5 Analys Uppsala

De två kommuner i regionen som medverkat i rapporten har olika system för distribution av scenkonst till skolorna. Vi ser att eleverna i Enköping kontinuerligt nås av scenkonstupplevelser genom kommunens system, där kommunala samordnare ombesörjer distributionen. I Uppsala kommun där det beror på skolorna själva om eleverna får se föreställningar blir måluppfyllelsen ojämlik och arbetsbördan ineffektiv.

Vi ser att regionen skulle kunna bistå båda dessa kommuner, trots deras olikheter. T. ex. bör de av regionen finansierade kulturbussarna, som Enköping nämner, även gälla under rusningstrafik.

Att i högre grad samordna bokning inom regionen vore gynnsamt, även om övertagande av bokningsrollen skulle vara kontraproduktivt i åtminstone Enköpings fall, då systemet där redan är välfungerande. Att anordna utbudsdagar är ett exempel på sätt att stötta kommunala kultursamordnare i deras arbete. En långsiktig plan och genomförande av fortbildning för kulturombud vore också fördelaktigt för att stärka skolans roll som mottagare.

5. Sammanfattning och slutsatser

Syftet med denna rapport, liksom vår förra rapport *Spelar mindre roll?* (2022), är att bidra till lösningar för att säkra alla barns lika rätt till scenkonstupplevelser i skolan, genom att undersöka barn och ungas tillgång till scenkonst i skolan i relation till uppsatta politiska mål.

Vårt fokus har legat på tjänstepersoner i region och kommun. Intrycket vi fått vid dessa samtal är att den politiska styrningen är svag och att politikerna generellt inte lägger någon större vikt vid uppföljning och måluppfyllelse. Vi har i kartläggningen alltså inte talat med kommunala eller regionala kulturpolitiker.

Genom att undersöka och kartlägga hur sex kommuner och de tre regioner de tillhör distribuerar och turnélägger scenkonst åt sina unga invånare kan vi, liksom i förra rapporten, konstatera att ojämlikheten är stor: många barn i de kommuner vi kartlagt upplever sällan scenkonst under sin skolgång.

Samtidigt skiljer sig resultat och måluppfyllelse kraftigt i rapportens kommuner. I Enköping får i princip alla skolelever uppleva scenkonst en gång per läsår, medan i Surahammar får inga barn och unga uppleva scenkonst på skoltid. I övriga kartlagda kommuner får skoleleverna uppleva scenkonst i varierande grad. Graden av tillgång till scenkonstupplevelser skiljer sig i många fall från år till år beroende på hur väl anställda tjänstepersoner, skolor och enskilda lärare lyckas använda de resurser som finns tillgängliga. Resurser som årligen kan förändras.

<u>Måluppfyllelse</u>
Vi kan i vår kartläggning konstatera att det i de flesta kommuner är svårt att se hur många elever som faktiskt får uppleva scenkonst under skoltid. Ofta är det inte möjligt att se om det är samma elever som får tillgång till scenkonst och kultur i skolan och om det är samma elever som blir utan. Statistik och uppföljning är sällan på klass- och individnivå. En och samma elev i en kommun skulle rent teoretiskt kunna se två föreställningar under ett läsår, medan en annan elev i en annan skola i samma kommun inte får se någon föreställning.

Flera av de kartlagda kommunerna och regionerna har formulerade och antagna kulturplaner och kulturgarantier, men detta i sig är ingen garanti för att alla eller ens en majoritet av kommunernas elever får se scenkonst eftersom det ofta saknas en koppling mellan planer, garantier och själva verksamheten. Kulturplaner och kulturgarantier följs inte upp och kunskap om måluppfyllelse samt tillräcklig statistik saknas eller samlas inte in i många fall. En kulturgaranti behöver inte alltid vara en garanti att alla ska få tillgång till scenkonst och kultur utan tycks ibland vara någon slags målsättning.

Regionernas roll, mål och syfte ter sig i flera fall som oklar. Det finns som nämnts ovan regionala kulturplaner, men genomförandet tycks ofta brista. Steget från ord till handling verkar ganska långt. Kommunikationen mellan regionala och kommunala tjänstepersoner är många gånger inte formaliserad eller sker ofta på basis av någon slags frivillighet.

Det kommunala självstyret gör också att regionernas möjligheter att utöva påtryckningar på kommuner som inte bidrar till att uppfylla de regionala kulturplanerna eller de kulturpolitiska målen blir mycket små.

Regional scenkonst

De två regionteatrar som finns med i kartläggningen, Västmanlands Teater och Norrbottensteatern, utgör båda en resurs i de regioner de verkar genom kommunavtal eller samordningstjänster, men från regionalt håll finns inga egentliga mål uppsatta för hur många barn de ska nå eller på vilket sätt de ska nås. Steget från kulturplan till faktisk handlingsplan saknas många gånger.

I både Region Västmanland och Region Norrbotten finns kultursamordnare på regional nivå som i viss mån samordnar det regionala utbudet. I Västerås finns den regionala konsulenten på Västmanland Teater och i Region Norrbotten samordnar Riksteatern Norrbotten utbudet av främst de fria grupperna.

Uppsala Stadsteater kompletterar de fria grupperna i Uppsala i den kommunala Utbudsbokningen, med skillnaden att skolorna bokar föreställningar direkt hos teatern.

Utbudet från de regionala och kommunala scenkonstinstitutionerna kompletteras alltså av lokala eller regionala fria scenkonstgrupper och ibland också av grupper som turnerar över hela landet.

Samordning

Många regionala kultursamordnare och teater- och danskonsulenter har nätverk och nätverksträffar på riksnivå, numera ofta digitala. Vi uppskattar att det i landet finns ungefär fem olika nätverk med delvis olika inriktningar beroende på vem som är konsulenternas huvudman eller beroende på vilken genre de arbetar med.

Flera kultursamordnare på kommunal nivå beskriver dock en avsaknad av nätverk, forum och kompetensutveckling för sig själva och sina kollegor. I någon av de regioner vi tittat på finns regionala nätverk för de kommunala samordnarna för kunskaps- och erfarenhetsutbyte, men de är många gånger beroende av projektmedel vilket då ofta gör dem tidsbegränsade. Eller så utgör de en del av de olika regionala kulturplanerna, men intrycket vi får är att dessa insatser inte riktigt prioriteras.

På kommunal nivå är ett problem att många enskilda kultursamordnare och konsulenter besitter en stor kunskap och erfarenhet, men systemet tillåter ofta inte att denna kunskap och erfarenhet används på ett strukturerat och målinriktat sätt. Trots sin kunskap och erfarenhet förblir de eldsjälar som många gånger försöker ”trolla med knäna” som en teaterkonsulent uttrycker det.

Bokning och styrning

Flera kommuner i vår kartläggning har någon form av utbuds- eller kulturbokning där skolor kan boka föreställningar. Dessa olika bokningssystem utgör i grund och botten en utbudskatalog som förnyas eller uppdateras med jämna mellanrum och urvalet görs ofta, som vi tidigare beskrivit, av kommunala och/eller regionala kultursamordnare.

Utbudskatalogerna är i vissa fall kopplade till regionala utbudsdagar. I flera kommuner som ingår i rapporten saknas samordnad distribution och uppföljning och i de flesta fall är det de enskilda skolorna som bokar föreställningar. I de fall kultursamordnare bokar uppstår ofta problem i att föreställningar inte fylls med publik eller att skolor inte dyker upp till de bokade föreställningarna. Enköping är i sammanhanget ett undantag. Här finns en samordnad distribution, kommunikation och uppföljning där kommunala kultursamordnare bokar in föreställningar åt skolorna.

Vi ser att system där skolorna själva bokar in föreställningar inte lyckas nå målet att ge alla elever scenkonstupplevelser i de kommuner vi kartlagt. Det bygger, enligt våra erfarenheter, på enskilda skolor eller enskilda pedagogers engagemang. Det är ett skört system, särskilt med tanke på den stora arbetsbelastning som lärare har idag.

Skapande skola

Vi har i arbetet med denna rapport inte specifikt tittat på Skapande Skola, utan konstaterar att flera av de kommuner vi kartlagt på olika sätt söker och får Skapande Skola-medel från Kulturrådet. I vissa fall används de för inköp av professionella föreställningar. Som vi påpekade i vår förra rapport, *Spelar mindre roll?*, ser vi att Skapande Skola i viss utsträckning ersätter ordinarie budgetar för inköp av scenkonst.

6. Avslutande ord

Trots att vi ägnat en ansenlig tid i att sätta oss in i hur distribution av scenkonst och kultur fungerar i de sex kommuner och tre regioner som vi närgranskat är det ibland svårt att för en utomstående beskriva de olika strukturer och lösningar som de olika kommunerna använder sig av. Vi ser att distributionen över lag är rörig och kortsiktig, och att olika lösningar kommer och går. Det finns behov av genomgripande strukturella lösningar som alla parter är införstådda med och målsättningarna måste vara samma.

Återigen - liksom i vår förra rapport kan vi konstatera att den övergripande slutsatsen är tydlig: nuvarande distributionsformer av scenkonst- och andra kulturupplevelser till skolan säkerställer inte alla barn och ungas rätt till kultur, trots att de är den enda målgrupp som lyfts fram i de nationella kulturpolitiska målen.

Professionella kulturupplevelser ska vara en självklar del av skoltiden så som det står i läroplanen och i de kulturpolitiska målen. Med fungerande strukturer där kultur och utbildning agerar mot gemensamma mål kan kulturen bli en naturlig del av elevernas skolgång. I och med det skulle Sverige kunna utjämna de skillnader i kulturvanor som är kopplade till socioekonomisk bakgrund.

För att alla Sveriges elever ska ha tillgång till scenkonst och kultur i skolan så som de beskrivs i de nationella kulturpolitiska målen behövs kulturpolitisk vilja och praktiskt genomförande.

Vi föreslår att medlen för Skapande Skola omfördelas och integreras i en ny modell. Budget för Skapande Skola 2023 är 201 464 000 kr (Regeringen 2022). Det motsvarar ca 182 kr per grundskoleelev i Sverige. I stället för att dessa medel söks av kommuner och skolor på projektbasis kan öronmärkta medel gå till regionerna för inköp av kulturupplevelser i dialog med kommuner och skolor. Förutom att pengarna redan finns innebär det också frigörande av resurser i kommunerna.

Till våra kulturpolitiker finns också all anledning att upprepa de tre förslag vi presenterade i vår förra rapport:

Åtgärd 1 - Inför en nationell modell för distribution och finansiering inom scenkonstområdet.
Vi förslår att det införs en ny statlig modell för finansiering och administration i distributionsledet där departementen för kultur och utbildning samverkar, så att alla barn garanteras scenkonst kontinuerligt under hela sin skoltid.

Åtgärd 2 - Inför ett nationellt kompetenscenter som arbetar strukturellt för att målen ska nås för alla barn i hela landet. Vi ser ett behov av ett kompetenscenter som, precis som i Norge och Danmark, arbetar operativt med att säkerställa en fungerande infrastruktur.

Åtgärd 3 - För kontinuerlig statistik som beskriver och analyserar måluppfyllelsen av scenkonst för barn och unga i skolan.

7. Referenser

7.1. Tryckta och elektroniska källor

I förekommande ordning:

Myndigheten för kulturanalys (2020). Kulturanalys 2020 – En lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.

ASSITEJ Sverige (2022). Spelar mindre roll? – *En rapport om den ojämlika fördelningen av scenkonst till barn och unga i skolan.*
https://assitej.se/wp-content/uploads/2022/05/Spelar-mindre-roll-Rapport-ASSITEJ-Sverige.pdf

Regionfakta (2022). *Folkmängd, 31 december; ålder*
https://www.regionfakta.com/vastmanlands-lan/befolkning-och-hushall/Befolkning/Folkmangd-31-december-alder/
Hämtad 22/05/2023

Region Västmanland (u.å). *Från ord till handling-Regional Kulturplan för Västmanland 2023-2026*
https://regionvastmanland.se/globalassets/utveckla-vastmanland/utvecklingsomraden/kultur/regional-kulturplan-for-vastmanland-2023-2026.pdf
Citat 1 taget från s. 44
Citat 2 taget från s. 45
Citat 3 taget från s. 7

Region Västmanland (2021). *Kulturgaranti i Västmanland för barn och unga – Kartläggning 2021*
https://regionvastmanland.se/contentassets/1264bf0b172d47dea82095616dbf2569/regional-kulturgaranti-i-vastmanland-2021---barn-och-unga.pdf
Citat taget från s. 15

Wikipedia (u.å). *Surahammar*
https://sv.wikipedia.org/wiki/Surahammar
Hämtad: 22/05/2023

Skolkollen (u.å). *Grundskolor i Surahammar.*
https://skolkollen.se/surahammar-kommun/grundskolor
Hämtad 22/05/2023.

Wikipedia (u.å). *Västerås*
https://sv.wikipedia.org/wiki/Västerås
Fakta från samma sida refererar till olika årtal.
Hämtad 22/05/2023.

Skolkollen (u.å). *Grundskolor i Västerås.*
https://skolkollen.se/vasteras-kommun/grundskolor
Hämtad 22/05/2023.

Västerås stad (u.å) *Kulturgarantin och Skapande Skola*
https://www.vasteras.se/barn-och-utbildning/grundskola/kulturgarantin-och-skapande-skola.html

Wikipedia (u.å) *Norrbottens län*
https://sv.wikipedia.org/wiki/Norrbottens_län

Regionfakta (2022). *Folkmängd, 31 december; ålder*
https://www.regionfakta.com/Norrbottens-lan/Befolkning-och-hushall/Befolkning/Folkmangd-31-december-alder/
Hämtad 22/05/2023

Region Norrbotten (u.å) *Kulturplan för Region Norrbotten 2023-2026*
Citat taget från s. 14.

Norrbottensteatern (u.å)*Norrbottensteatern – hela länets teater*
https://norrbottensteatern.se/om-oss
Hämtad 22/05/2023

MyNewsDesk/ LKAB (u.å). *Välkommen till en presentation om LKAB:s satsning på teater!*
https://www.mynewsdesk.com/se/lkab/pressreleases/vaelkommen-till-en-presentation-om-lkab-s-satsning-paa-teater-737548
Hämtad 22/05/2023

LKAB (u.å) *Ett hållbart samhälle*
https://lkab.com/vad-vi-gor/ett-hallbart-samhalle/
Hämtad 22/05/2023

Wikipedia (u.å) *Pajala*
https://sv.wikipedia.org/wiki/Pajala
Fakta från samma sida refererar till olika årtal.
Hämtad 22/05/2023

Skolkollen (u.å). *Grundskolor i Pajala.*
https://skolkollen.se/pajala-kommun/grundskolor
Hämtad 22/05/2023.

Wikipedia (u.å) *Gällivare*
https://sv.wikipedia.org/wiki/Gällivare
Fakta från samma sida refererar till olika årtal.
Hämtad 22/05/2023

Skolkollen (u.å). *Grundskolor i Gällivare.*
https://skolkollen.se/gallivare-kommun/grundskolor
Hämtad 22/05/2023.

Gällivare kommun 1 (u.å) *Gällivare kommun*
https://gallivare.se/Kommun/
Hämtad 22/05/2023.

Gällivare kommun 2 (u.å). *Kulturplan för Gällivare Kommun 2018 – 2021*
https://gallivare.se/PageFiles/21470/Strategisk%20plan%20kulturen%20slutversion%20för%20remiss%20efter%20UKU%20170522.pdf
Citat taget från s. 6.

Region Uppsala 1 (2022) *Uppsala län har passerat 400 000 invånare*
https://regionuppsala.se/politik-och-paverkan/pressrum/2022/november/uppsala-lan-har-passerat-400-000-invanare/
Hämtad 22/05/2023.

Region Uppsala 2 (u.å) *Regional kulturplan*
https://regionuppsala.se/det-har-gor-vi/kultur/om-kultur-och-bildning/regional-kulturplan/
Hämtad 22/05/2023.

Region Uppsala 3 (u.å) *Kultur i hela länet – Hela livet. Region kulturplan för Uppsala län 2023-2026.*
https://publikdocplus.regionuppsala.se/Home/GetDocument?containerName=e0c73411-be4b-4fee-ac09-640f9e2c5d83&reference=DocPlusSTYR-30262&docId=DocPlusSTYR-30262&filename=Regional%20kulturplan%20f%C3%B6r%20Uppsala%20l%C3%A4n%202023-2026%20Kultur%20i%20hela%20l%C3%A4net%20-%20hela%20livet.pdf
Citat 1 taget från s. 13.
Citat 2 taget från s. 13.
Citat 3 taget från s. 16.

Uppsala Stadsteater (u.å). *om vår teater*
https://www.uppsalastadsteater.se/om-teatern/om-oss/
Hämtad 22/05/2023.

Wikipedia (u.å) *Uppsala*
https://sv.wikipedia.org/wiki/Uppsala
Fakta från samma sida refererar till olika årtal.
Hämtad 22/05/2023

Skolkollen (u.å). *Grundskolor i Uppsala.*
https://skolkollen.se/uppsala-kommun/grundskolor
Hämtad 22/05/2023.

Wikipedia (u.å) *Enköping*
https://sv.wikipedia.org/wiki/Enköping
Fakta från samma sida refererar till olika årtal.
Hämtad 22/05/2023

Skolkollen (u.å). *Grundskolor i Enköping.*
https://skolkollen.se/enkoping-kommun/grundskolor
Hämtad 22/05/2023.

Musik i Uppland (u.å) *Om oss.*
https://www.musikiuppland.se/om-oss/

Regeringen, Kulturdepartementet (2022) *Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Statens Kulturråd.*
Sid 8, punkt 1:3

7.2. Muntliga källor

I förekommande ordning:

Region Västmanland
Enhetschef för regional utveckling, Lotta Wedérus
Digitalt möte/intervju 8:e december 2022
Vidare mejlkorrespondens

Västmanlands Teater
Regional teaterkonsulent, Maria Gage
Digitalt möte/intervju 10:e januari 2023
Vidare mejlkorrespondens

Surahammars kommun
Biblioteks- och kulturchef, Gunilla Falk
Digitalt möte/intervju 13:e december 2022
Vidare mejlkorrespondens

Västerås kommun
Samordnare kultur i skolan, Rose-Marie Fasth
Digitalt möte/intervju 8:e december 2022 &
10:e januari 2023
Vidare mejlkorrespondens

Region Norrbotten
Tf biträdande kulturchef, chef för kulturfrämjande verksamhet
Christine Hemdal Sandling
Strateg på Regionala utvecklingsavdelningen, Kulturenheten
Maja Alasalmi
Digitalt möte/intervju 16:e februari 2023
Vidare mejlkorrespondens

Riksteatern Norrbotten
Riksteaterkonsulent, Anna Björk
Digitalt möte/intervju 11:e januari 2023
Vidare mejlkorrespondens

Norrbottensteatern
Chefsproducent, Hans Eriksson
Digitalt möte/intervju 3:e mars 2023
Vidare mejlkorrespondens

Pajala kommun
Kulturchef, Mathias Lafolie
Fysiskt möte/intervju 21:a december 2022 &
Digitalt möte/intervju 31:a januari 2023
Vidare mejlkorrespondens

Gällivare kommun
Kultursamordnare, Anneli Nilsson
Digitalt möte/intervju 10:e mars 2023 & 4:e maj 2023
Vidare mejlkorrespondens

Uppsala kommun
Samordnare barnkultur, Katja Sliwinski & Kultursekreterare Susanne Frick
Digitalt möte/intervju med båda 11:e november 2022 &
Digitalt möte/intervju med samordnaren 29:e mars 2023
Vidare mejlkorrespondens

Enköpings kommun
Kultursekreterarna Lovisa Klint och Sofia Lindstedt på Upplevelseförvaltningen
Fysiskt möte/intervju med samordnaren 18:e oktober 2022
Vidare mejlkorrespondens

ASSITEJ SVERIGE

Maj 2023